

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto..... \$5.00
Za pol leta..... 3.00
Za New York celo leto..... 6.00
Za inozemstvo celo leto..... 7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 109. — ŠTEV. 109.

NEW YORK, SATURDAY, MAY 8, 1920. — SOBOTA, 8. MAJA, 1920.

VOLUME XXVIII. — LETNIK XXVIII.

KAMPANJA PROTI DRŽAVNEMU PRAVDNIKU.

TIMOTHY HEALY, PREDSEDNIK BRATOVŠČINE KURJAČEV JE ZNOVA NASTOPI PROTI GENERALNEMU PRAVDNIKU PALMERJU. — NIKDO NE MORE ZANIKATI LOJALNOSTI AMERIŠKIH ŽELEZNIČARJEV TEKOM VOJNE Z NEMČIJO

Washington, D. C., 7. maja. — Pred delavskim sodiščem je znova nastopil predsednik bratovščine kurjačev, Timothy Healy ter nadaljeval z napadi visokih državnih uradnikov. Govoril je v splošnem Palmerjevega imena seer ni imenoval, toda vsakdo je vedel, koga misli.

Mr. Healy je povedal svetu, da je bila križarska vojna nekega vladnega uradnika proti radikalcem vprizorjena brez dvoma v namenu, da se pomaga na ta način v kampanji gotovih delodajalcev v deželi, ki hočejo uveljaviti postave, s katerimi bi se uvedlo neprostovoljno službovanje.

Omenil je takozvane postave proti uporu, katere se je predložilo kongresu ter rekel, da so imele navidez namen iztrebiti boljše vizem, I. W. W. ter anarhizem, da pa bi v resnici zvezale delavce.

Svarilo generalnega pravdnika pred nasilji na dan 1. maja ter umori zveznih in državnih uradnikov, je označil kot najbolj flagrantno primeru ter najbolj ostudne kampanje, da se upliva na narod proti mezdinim delavcem.

Načrti intrigantov, ki so hoteli vtisniti nadaljni sramotni pečat delu, so se izjavili, — je rekel Mr. Healy, — kajti dan prvega maja je potoke tako mirno kot katerikoli drugi dan v letu.

Lojalnost naših železničarjev, tekem vojne z Nemčijo ni more zanikati nikdo, ki je pošten in odkritosrčen, — je nadaljeval Mr. Healy. — Številni poštini in odkritosrčni ljudje pa so poslali strupene jezike ter čitali proizvode strupenih peres, dokler niso prišli do prepričanja, da je delo nelojalno.

Strokovne uniije so prišle v teku časa do spoznanja, da 1. maj ni vedno dober čas za pričetek novih dogovorov. Kljub temu pa govore listi še vedno o stankih na dan 1. maja.

Ti uredniki listov so čudni ljudje, — je rekel Mr. Healy. — Oni verujejo vse, kar čitajo v drugih listih ter nikdar ne izpremeje svojega naziranja, čeprav se postopanje v delavskem gibanju izpreminja.

Vsled tega so tudi sedli na limanice propagandi, da bo prišlo dne 1. maja do velikih stankov ter masakriranja visokih uradnikov ter javnih moč, — je nadaljeval Healy. — Zastopniki vseh listov v Združenih državah, ki vajoči v Washingtonu, so bili poklicani na konferenco in obvestilo se jih je o velikih nevarnostih, ki prete ametiški vladi. Majski dan naj bi bil dan morij, rdeč dan v analah onih, ki strnoglavljuje vlade Dan 1. maja pa je prišel ter minil. Bl je tako miren kot katerikoli drugi v letu, razven v kolonah listov ter v glavah nekaterih vladnih uradnikov. Vse je živelo v zadovoljstvu.

Kaj pa so storili ti vladni uradniki? Pričakovali so stavke na dan 1. maja in pod britjem teh bi lahko bolj razčleno izvedli svoje propagandne načrte proti delu. Imeli so hitro sklicano konferenco ter sklenili, da je treba storiti nekaj, da se opravičijo pred narodom. In tako je prišlo na dan ovestilo, da ni bilo nikakih stankov in nikakih izgrezov na dan 1. maja in da ni bilo opaziti niti najmanjšega zamenja in to radi priprav, ki so bile storjene, da se odpomore položaju.

Z ozirom na visoke življenjske stroške je izjavil Mr. Healy, da je bilo javnost z lahkoto zvoditi za nos.

Ob gotovem času se je reklo ljudem, naj zavzivajo ribe in da se bodo življenjski stroški na ta način skrčili. Ljudje so v resnici pričeli kupovati ribe in cene teh so se podvojile in potrojile. Ljudem so rekli, naj kupujejo cenejšo koso mesa. Storili so to in sedaj morajo plačevati za cenejšo koso mesa toliko kot so plačevali preje za tenderloin in porterhouse.

Če bi posvetili vladni uradniki s kongresom vred prav toliko pozornosti omejitvi dobičkov profitirjev kot so je posvetili zasledovanju delavcev, bi široki življenja kmalu padli. Oni pa gredo roko v roki s profitirji in da prikrivajo to dejstvo, obračajo vse svoje sile proti onim, ki si služijo z rokami svoj vsakdanji kruh.

TURČIJA JE ZA PLEBISCIT V NEMŠKA REZERVA KROM. SMIRNI.

London, Anglija, 7. maja. — Dosti je vzroka za domnevanje, da bo stavila Turčija zaveznikom protipredlog na oficijelno informacijo, da je bila Smirna izročena Grkom. Tako pravi poročilo, ki ga je dobil danes londonski Times.

Turčija bo predlagala, naj se grške čete neposredno umaknejo iz Smirne iz cele provincije in naj se vrši tam ljudsko glasovanje pod nadzorstvom kombinirane zavezniške sile.

Če bi se večina prebivalstva izrekla v prilog turški vladi, bi visoka porta dala jamstva, da bo proglašena Smirna kot prosto pristanišče ter tudi jamstva za obširno politično in municipalno prostost v prilog grškemu elementu. Razen tega pa bi tudi zajemala nevtralnost nacionalističnih čet, katerim poveljuje Mustafa Kemal paša tekem ljudskega glasovanja.

NEMCI SE SELIJO V RUSIJO. Pariz, Francija, 6. maja. — V kratkem času bo dospelo sem tristo Nemcev, ki se mislijo za stalno izseliti v Rusijo. Večinoma vsi so vrtnarji, ki bodo preskrbovali velika ruska mesta s sovčjem.

Frank Baker.

Slika nam kaže nemškega kancelarja Scheidemann in predsednika nemške republike, Eberta, ki sta z časa Kappove ustaje pobegnili v Stuttgart.

EMIR FEJSAL NI PROTI ZIONISTOM.

Židovski delegati so ustanovili "kordijalne odnose" s takozvanim sirskega kraljem.

London, Anglija, 7. maja. — Danes se se je tukaj objavilo, da je skoraj pričakovati odstranjenja ene najnovejših ovir proti ustanovitvi židovskega narodnega doma v Palestini.

"Kordijalni odnosi" so bili ustanovljeni med zionističnimi voditelji ter zastopniki agresivnega arabskega voditelja, Emir Fejsala, ki je bil pred kratkim proglašen kraljem Sirije in kojega načrti z ozirom na Bližnji izok so očitno ogrožali one Zioniste.

Tozadevne novice sta prinesla s seboj Kaim Weitzman in Nahum Sokolov, židovska svetovna voditelja, ki sta se pred kratkim vrnila iz San Remo po važnih porajanjih z odposlanci Fejsala.

Ko so ga pozdravili doma kot najbolj odličnega prvorotitelja angleškega židovstva, je rekel Weitzman:

— Moje sporočilo iz San Remo je to, da se je na zadovoljiv način položilo politične temelje za židovsko državo v sveti deželi. — Dolžnost židov je ranovo zgraditi Palestino kot židovski narodni dom. Židje morajo pustiti na stran vse difference in spore, da razvijejo krasno deželo Izraela v uzorno državo. (Bog daj, da bi se vsi židje premufali v Palestino, kajti potem se bodo drugi narodi narodi iznebili velike zadrege in sitnosti.)

POMANJKANJE KRUHA V CINCINNATIJU.

Cincinnati, Ohio, 7. maja. — Tukajšnje mesto bo kmalo občutilo pomanjkanje kruha kot je povedal županu odbor pekovske organizacije. Kot se glasi, je na razpolago že danes le 25 odstotkov normalnega proizvoda in to vsled stavke unijskih pekov. Danes bo manjkalo v mestu 400,000 hlecev kruha.

Peki, ki so dobivali dosedaj 24 dolarjev na teden in 26 za nočno delo, so zastavljali ter zahtevali povikanje plače za devet dolarjev na teden.

Chicago, Ill., 7. maja. — Neka velika pekarna je objavila, da bo znašala cena kruha od ponedeljka najprej dvanajst centov na debelelo mesto enajstih centov kot so jih zahtevali dosedaj.

FRANCOSKA ŽELEZNICARSKA STAVKA.

Iz Pariza se poroča, da vlada med stavkarji močno razpoloženje, da se napravi stavki konec.

Pariz, Francija, 7. maja. — Danes zjutraj ni bilo opaziti nikake izpremembe v stankarskem položaju v tem mestu in s tem po ceili Franciji. Tekom preteklih par dni so oblasti aretirale več ko število ekstremističnih železniških delavcev, a številni od tega so bili od onega časa odpušteni.

Izvrševalni odbor federacije železničarjev je imel viharo sejo tekem preteklega večera, na kateri je, kot se glase poročila, prevladovalo močno razpoloženje, da se napravi stavki konec, če bi bilo to mogoče storiti na tak način, da bi ne izgledalo kot da so se udali stavkarji zahtevam vlade.

Premogarji v severnih premo-garskih okrajih so definitivno sklenili, da bodo zastavkali naslednji ponedeljek. Položaj med pristaniškimi delavci in mornarji se ni prav nič izpremenil. Vse kaže, da je prišlo do neke razdelitve mnenja med kovinarskimi delavci, kajti njih gibanje je prizadelo dosedaj le 20,000 iz med 200,000 dleavcev, ki so zaposleni v tej panogi industrije.

BANDITI VLADAJO KITAJSKI PROVINCI.

Šanghai, Kitajska, 7. maja. — Sečuen, najbolj obljudena izmed izmed kitajskih provinc, ki razpolaga z naravnost neizčrpano bogato zemljo, se nahaja v rokah banditov ter je več kot vrjetno, da ne bo mogla vlada v Kantonu ničesar opraviti proti njim in naj bi bili njeni viri še tako mogočni. Tozadevna poročila so prinesli v Šanghai tujei, ki so pred kratkim časom potovali po tej provinci.

Ta provinca se nahaja v rokah oboževanih tolovajev ter je tujcem mogoče potoovati skozi njo le s tem, da se odkupijo pri različnih roparskih glavarjih, ki obvladujejo posamezne dele te provinc. Če zahteva potnik posebno spremstvo, ga dobi, a proti posebnemu plačilu. Tozadevno stražo je treba izpremeniti, kakor hitro pride človek v drugi okraj, katerega kontrolira kak drugi banditski poglavar.

Kot poročajo potniki, postajajo razmere z vsakim dnem slabšeje ter treba energičnih korakov od strani centralne vlade, da se spravi provinco zopet v red.

IZ MEHIXE.

Ustaši pričakujejo, da bo Carranza pobegnil iz glavnega mesta. — Mobilizacija ustaških čet.

El Paso, Tex., 7. maja. — Mobilizacija čet, o katerih se domneva, da se jih namerava uporabiti za koncentriran napad na Mexico City, se je vršila danes naprej v Juarezu, dočim so čakali vsi na avtentična poročila z ozirom na številna poročila, da je Carranza pobegnil iz mehiškega glavnega mesta. Soglasno s poročili, ki so dospela semkaj in ki se tičejo odpotovanja Carranza, je njegov zet, Aguilar, odšel v Vera Cruz pred par dnevi, da pripravi vse potrebe na prhod predsednika.

T. R. Berltran, trgovski agent liberalne ustavne stranke v El Paso, je izjavil, da je pričakovana lakota v Mexico City prisilila Carranza, da je skušal skleniti kompromis z revolucionarno stranko. General Elias Calles, poveljnik čet v severni Meh'ki, pa je povedal večeraj poročevalcu Ass. Press, da ne bodo po njegovem mnenju poslali revolucionarji nikakih predlogov, dokler bi se ne predložilo natančnih pogojev, soglasno s katerimi naj bi se uveljavilo dogovor.

Washington, D. C., 7. maja. — Privatno sporočilo, ki je dospelo semkaj iz Mexico City preko Lareda in v katerem se glasi, da je predsednik Carranza že zapustil mehiško glavno mesto na poti v Vera Cruz, ni bilo potrjeno danes zjutraj v oficijelnih zrogih. Soglasno s poročilom je Carranza zapustil glavno mesto v pretekli noči in v spremstvu straž pod poveljstvom svojega zeta Aguilarja in da se je napotil v smeri proti Vera Cruz.

Analiza poročil, ki so dospela semkaj večeraj glede mehiškega položaja, je privedla tukajšnje revolucionarne agente do prepričanja, da bo predsednik Carranza kmalu zapustil glavno mesto in da bo odšel ali z dežele ali pa v kak kraj, odkoder bo skušal voditi vladne posle ter vojaške zadeve proti revolucionarjem. Naziranje ustašev delijo tudi oficijelni krogi, ki so prišli na podlagi došlih poročil do prepričanja, da ustaja neprestano raste.

NOVI ČEŠKI POSLANIK V WASHINGTONU.

Praga, Češko, 7. maja. — Jan Masaryk, svetnik čehoslovaškega poslanika v Washingtonu ter začasni načelnik tega poslanstva, bo premeščen iz ameriškega glavnega mesta v Varšavo in sledil mu bo John Štefanik, kot pravi obvestilo.

Tekom meseca marca je bilo rečeno, da je bil Štefanik imenovan polnomočnim poslanikom Čehoslovaške v Združenih državah.

DEJARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarna izplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem, po ozemlju, ki je zasledeno po italjanski armadi. Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kako mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake odgovornosti.

50 lir		\$ 3.00
100 lir		\$ 5.70
300 lir		\$16.50
500 lir		\$27.50
1000 lir		\$54.00

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order, ali pa po New York Bank Draft. Trdka Frank Baker.

NITTI ZAHTEVA OD ZBORNICE ZAUPNICO.

ANARHISTIČNO GIBANJE V BOLOGNI TER PO DRUGIH ITALJANSKIH KRAJIH. — ŠTRAJKUJOČI KMETJE POSTAJAJO NASILNI. — NAČRT NA GENERALA. — DVANAJST MOŽ JE NA REKI PADLO, 50 JIH JE BILO PA RANJENIH.

Rim, Italija, 6. maja. — Danes je poskušala v poslanski zbornici opozicija izreči ministrskemu predsedniku Nittiju nezaupnico. Nitti je pa to preprečil z izjavo, da bi se ne smatralo takega glasovanja kot nezaupnico proti vladi. V petek se bo vršilo glasovanje, in Nitti je prepričan, da mu bo zbornica s pomočjo njegovih pristav izrekla zaupnico.

Rim, Italija, 7. maja. — V raznih italjanskih pokrajinah so dobili anarhisti oblast v svoje roke. V Livornu so vdrl radikaleci v delavsko zbornico ter začeli streljati. Sele policiji se je po dolgotrajnem prizadevanju posrečilo izgnati jih. Dve osebi sta bili mrtvi, trideset pa ranjenih.

Železničarji niso hoteli pustiti nekega vlaka v Bologno, ker se je na vlaku nahajalo petsto policistov. Šele ko so policisti odšli, je vlak odpeljal. Stavka kmetov v provinci Verona je postala tako resna. Štrajkarji so streljali na kmete, ki se niso hoteli pridružiti njihovemu gibanju. Kolikor se je moglo dosedaj dognati, znaša število stavkujočih kmetov 6000.

V svojem razburjenju požigajo polja ter uganjajo druge nasilnosti.

Rim, Italija, 6. maja. — Ko je dospel sem general Castellazo, ki je skušal zadušiti upor v Viareggio, mu je ljudska množica zažgala avtomobil.

Rim, Italija, 7. maja. — Oddelek D'Annunzijevih čet se je spuntal. Prišlo je do krvavega boja, v katerem je bilo dvanajst vojakov ubitih, nad petdeset pa ranjenih.

V splošnem prevladuje mnenje, da je D'Annunzio na Reki tako daleč zavozil, da ne bo mogel več dolgo časa obstati. Celo njegovi nekdanji najbolj vneti pristaši so sedaj odločno proti njemu.

NA OBRAMBO KIJEVA. LICHTENSTEIN VSTAJA.

Ruski boljševiki so zbrali vse sile, da ojačijo obrambo Kijeva, katerega oblegajo Poljaki.

Upor v majhni kneževini Lichtenstein se obrača proti bogatemu vladarju, ki živi na Dunaju.

Varšava, Poljska, 7. maja. — Tekom zadnjih štiriindvajset ur so boljševiške čete, ki branijo mesto Kijev, izdatno ojačile svoj odpor. Soglasno z zadnjimi poročili se še vedno vrši bitka za posest mesta.

Boji so prav posebno ostri se verozapadno od mesta, kjer uporabljajo boljševiki artilerijo. Nadaljni težki topovi so postavljeni v ozemlju mostnega prečelja in tam vodijo boljševiki oster ogenj proti naskakujočim poljskim in ukrajinskim četam.

Domneva se, da je spravila sovjetska armada na lice mesta artilerijo od iztočne strani reke Dnjepra, kajti streljanje se je povečalo čim več topov se je stavilo v tozadevne pozicije. Železnice in mostove preko rek pred Kijevom so uničili umikajoči se boljševiki, a kar je bilo porušenega, so Poljaki hitro popravili.

Ukrajinske čete potiskajo z južne smeri proti Odesi ter se glasi, da so zavezale vas Kamionka.

London, Anglija, 7. maja. — Poljske čete, ki so napredovale proti Kijevu, so bile zavrnjene od boljševikov na črti Trpen reke, kot se glasi v nekem poročilu sovjetske vlade.

VOLITEV NEMŠKEGA PREDSEDNIKA.

London, Anglija, 7. maja. — Predsedniške volitve v Nemčiji se

Ženeva, Švica, 7. maja. — Prebivalci majhne kneževine Lichtenstein, ki leži med prejšnjo avstrijsko provinco Vorarlberg ter švicarskima kantonoma St. Gallen in Graubünden, so ogorčeni vsled obnašanja princa Johana, njih vladarja, in vsled tega je tudi opaziti znamenja gibanja, kojih namen je odstaviti princa. Tako se glasi v poročilih, ki so dospela semkaj.

Prebivalci se pritožujejo, da prince, ki je večkratni milijonar, noče pomagati svojim podanikom in da ni storil zanje ničesar izza sklenjenja premirja. On živi na Dunaju. Kneževina Lichtenstein je dolgo časa trpela vsled pomanjkanja živil ter je bila več kot v enem slučaju prisiljena obrniti se za pomoč na Švico. Dejstvo, da je imenoval prince svojega osebnega prijatelja, dr. Peera, guvernerjem majhne kneževine, je še povečalo slabo razpoloženje naroda ter se glasi, da ni izključena revolucija. Lichtenstein hoče postati švicarski kanton, a švicarska vlada nasprotuje vsaki politiki, koje na men bi bil razširjenje švicarskih meja.

bodo najbrže vršile v zadnjem delu avgusta, soglasno s poročilom iz Berlina na neki tukajšnji list.

Kot pravi Deutsche Zeitung je predsednik Ebert odklonil novo izvolitev.

Premislite dobro, komu boste vročili denar za poslati v stari kraj ali pa za vožnje listke.

Sedaj živimo v času negotovosti in zlorabe, vsak skuša postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakonni bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju.

V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepričakovane, prepreke starim izkušenim in premočnim trdkam; kako bo pa malim neizkušenim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje.

Naše denarne pošiljatev se zadnji čas primeroma sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo.

300 kron		\$2.40	1,000 kron		\$ 7.70
400 kron		\$3.20	5,000 kron		\$38.50
500 kron		\$4.00	10,000 kron		\$75.00

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugim. Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TRDKA FRANK BAKER, Trdka Frank Baker.

"GLAS NARODA"

ENGLISH EDITION
Published by
ENGLISH PUBLISHING COMPANY
Incorporated
FRANK BARBER, President
LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
10 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" is published weekly on Thursdays in English and Slovenian.
Subscription prices: \$2.00 per year in advance, \$0.50 per copy.
Single copies: \$0.10 each.

Advertisements on application.
Special rates for large advertisers.
Business notices: \$0.10 per line per week.

GLAS NARODA
10 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
Telephone: Cortlandt 8070

Plača železničarjev.

Marsikateri državljan, za katerega ni bila stavka železničarjev nič drugega kot sitnost, katere ni mogoče pojasniti, bo to stavko kaj kmalu razumel, če pregleda na kratko seznam plačilnih lestvic kot je bil objavljen pred par dnevi v številnih drugače kapitalističnih listih. Vedno obstaja prilika majhnih nedostatkov in takem poročilu, a če so številke, katere se navaja, le približno pravilne, potem so dobivali železničarji ter dobivajo še sedaj, za svoje osemurno delo plačo, s katero ni mogoče živeti. Povprečna plača zaviračev potniških vlakov znaša po štiri dolarje na dan. Zavirači na tovornih vlakih, ki vozijo skozi, dobivajo po \$4.08 na dan, zavirači na lokalnih tovornih vlakih \$4.48, formani na skladiščih \$5.33 in pomočniki v skladiščih \$5.00. Plače, katere zahtevajo, bi dodale približno \$1.75 na dan k plači, katero dobivajo sedaj te vrste delavci.

Štiri ali pet dolarjev na dan ne zadostuje, da bi se vzdržalo družino v komfortu. Urad za delavsko statistiko je tekom preteklega jeseni ugotovil, da je treba \$2262.00 na leto za vzdržanje družine petih in pet dolarjev na dan da je približno \$1550. V resnici bi se največje plače, katere se zahteva, komaj dosegle minimum, katerega je določil urad za delavske statistike.

Ce si ohranimo v duhu ta položaj, potem se ne moremo izogniti sklepu, da so imeli možje, ki so zastavljali, vzrok in povod za to. Mi vemo, da se jim je obljubilo višje plače ali pa skrčenje visokih življenjskih stroškov in železničarji so čakali izza preteklega avgusta naprej, da se izpolni eno prorokovanja ali pa drugo. Mi vemo tudi, da se ni do časa, ko je zbruhnila stavka, še ničesar storilo in da ni kazala nobena stvar, da se hoče v doglednem času kaj storiti.

Ceprav priznava vse te neprijetne — za kapitaliste neprijetne — resnice glede plač, je občinstvo še vedno ogorčeno ter nepopolnoma napram možem, ki niso pustili, da bi prišli različni skici v svoje urade in ki so ustavili dovažanje živil, ne da bi predložil svojih zahtev ali zdali svarila. To ogorčenje od strani občinstva je povsem razumljivo, a izgubi vso vrednost in upravičenost, če se sprejme teorijo glede postanka te nesrečne zadeve.

Mr. Zimand, ki je raziskal vzroke te stavke, ki je izbruhnila kot posledica velikih krivih v ehkaskih skladiščih, pravi: — Na podlagi svojih opazovanj krog Chicaga, v Ohio in v New Yorku sem prišel do zaključka, da ni za to stavko na delu nobena takozvana nevidna vlada. Pripisovati jo je nezadovoljstvu železničarjev s svojimi delodajalci ter svojimi lastnimi bratovščinami. Zadeva proti delodajalcem je izključno zadeva denarja, katerega potrebujejo ljudje za vzdržanje svojih družin. To je vprašanje cen ter življenjskih pogojev.

Stavkarji niso mislili na naš komfort, ko so razbili železniško službo za nekaj časa, a še dalj časa nismo mi sami mislili nanje in še manj naša vlada. Vsled tega ne moremo zameriti železničarjem, če so se potegнули za svoje pravice ter zahtevali izpolnitve danih jim obljub, čeprav je moralo pri tem trpeti splošno občinstvo, ko je del predstavljajo železničarji sami.

Le par jih je, ki niso zaslepljeni.

Italijanski senator Ruffini je izdal knjigo "Il Patto di Roma" (Rimska pogodba). V predgovoru piše:

"Smatram za najpomembnejši dogodek v svojem kratkem političnem delovanju, da sem imel spomladi leta 1918 čast, biti predsednik rimskega kongresa narodov, tlačenih v državi avstro-ogrski, ter da sem sodeloval ob sklepanju rimske pogodbe, ki ima danes že zgodovinsko važnost."

Rimska pogodba, je bila sklenjena med zastopniki avstrijskih Italijanov, Čeho-Slovakov, Jugoslovancev, Poljakov, Rumunov, Rusov, ob sodelovanju entitnih veselih in pod protektoratom Italije. In pri Italijanih, ki so takrat z odkritosrčnim navdušenjem priredili tisti rimski kongres in ki so bili takrat prepričani, da da je prišla doba, ko nastopi Italija pot, ki ji je določil Mazzini, pri teh Italijanih je ostal lep spomin: na dobo čistega idealizma, hkratu pa tudi žalost nad vse, kar je temu idealizmu sledilo. In skoraj v vseh italijanskih udeleženceh živi danes neomajna vera, da bi bilo za Italijo in za vso Evropo lepše in boljše, ako bi italijanski diplomatje in politiki sploh vstrajali v smeri, ki so jo spomladi l. 1918 nastopili s tolikim navdušenjem in zaupanjem.

Senator Ruffini je baš istega leta v Rimu proslavil spomin na Jana Husa s krasnim, globokim govorom. In danes piše v predgovoru omenjene knjige:

"Kolikor se tiče mene, sem danes prepričan kot kdajkoli poprej: če bi bil takrat v Italiji politik takega duha in take avtoritete, da bi bil odločno nastopil ter nadaljeval v takrat započetem delu, bi imela naša Italija zdaj že več mesecev mir znotraj in zunaj svojih mej ter bi imela tudi vse jo in gotovejšo korist, nego jo bo imela. Imela bi gospodarske koristi in predvsem slavno ime, kakor ga ni imela nikoli in kakor si ga izdaleka ne pridobi več."

Mladi italijanski zgodovinar P. Silja piše v svojem poročilu o Ruffinovi knjigi:

"Kapitoljski kongres je bil posledica dveh struj, dveh sil, ki sta se združili v pravem hipu za skupno delo in z blagodarim uspehom. Ena struja je bila navdajena s tradicijo, ki ji leži izvor v dobi italijanskega prerorenja; druga struja je določal jasni pogled na politični in vojni položaj, ki je nastal pod odpadnem Rusije in po porazu pri Kobardu. Možje prve struje so bili idealisti, povsem vdani namaku Mazzinijevim, drugi pa so videli, da preostaja Italiji edina cesta, če naj se izogne nevarnostim separatnega mira z Avstro-Ogrsko, ki je imela svojo vojsko na Pavi; podpirati vse protihabsburške akcije. S svojim često nevaležnim delom so idealisti od samega začetka vojne v prosech tlačenih narodov pripravili tla realni politiki"

Knjiga "Rimska pogodba" je zbornik razprav mož druge smeri, torej realnih politikov, ki so po zmagi namesto hvaležnosti želi gola očitanja in gonje, ki pa so ostali zvesti prvotni svoji politični smeri, čeprav so pahnjeno v opozicijo ter imajo proti sebi skoraj vse javno mnenje italijansko. V knjigi je govor poslanca Amendola, ki je v "Corriere della sera" vedel borbo najprej za češko gibanje, kasneje pa za vse protiaustrijske pokrete. Dokazuje, da je bila politika rimskega kongresa edio pravilna in kako je grešila Italija, ko je to politiko ostavila. A. Borgese, profesor na rimski univerzi, je objavil v tej knjigi spomenico, ki jo je podal Somminovemu ministrstvu glede jugoslovanskega gibanja. Podatke je dobil v Švici v jugoslovanski družbi Spomenica, izročena pred kobariško katastrofo, se odlikuje z resnico in praviloljubnostjo rapam Jugoslovancev.

N. Ojetti, organizator poizvedovalnega in propagandnega urada na italijanski fronti, pripoveduje, kako so Čehi, Jugoslovani in dr. pomagali pri poizvedbah in v agitaciji med avstro-ogrsko vojsko. A. Torre, ki se je pogajal z dr. Trumbičem v Londonu pred kongresom, popravlja razna zavijanja italijanskega časopisja glede tistih sej. Vsa knjiga pa govori seveda o sporu italijansko-jugoslovanskem, obsega mnogo ostrih napadov na Sommino politiko, mnogo rezkih besed proti onim Italijanom, ki so se sicer rimskega kongresa navdušeni udeležili, a so mu kasneje, po "zmagi", obrnili neznačajno svoj hrbet. Opozorjamo le še na Ojettijeve besede, ki se tičejo Slovenca, prof. Pivka. Ojetti pripoveduje, da je prof. Pivko meseca avgusta leta 1917 organiziral na italijanski fronti čehoslovaške in jugoslovanske oddelke ter predložil cel načrt za ofenzivo proti Trentu. Te ofenzive se Italijani niso upali izvršiti, dasi bi bila imela nedvomno dalekosežne posledice ter bi bila pripravila avstro-ogrski armadi debale — pred italijanskim Kobardom! Po besedah največje pohvale o tem našem rojaku, pravi I. Ojetti:

"Ne vem, kakšne zahvalne besede je izrekla ali kaj je storila republika čehoslovaška v zahvalo stotniku Pivku (ponavljam besede generala Stefanika) malo apostolom češke ideje bi imel biti po pravici češki narod tako hvaležen, kakor Slovenec Pivku".

Tako je danes v Italiji vsaj nekaj belih vran-politikov, ki ne soglašajo z vladno politiko proti Jugoslovancev. Te dni je eden izmed najbolj gorečih glasnikov Mazzinijevih idej in sloge z Jugoslovani, poslanec G. Salvemini izstopil iz svoje parlamentarne skupnine. Leri se ne strinja s protijugoslovansko politiko. In njegovi volilci v Barirju so slavnostno izjavili, da popolnoma pritrjujejo njegovi politiki in odobrujejo njegov izstop.

Malo je še takih italijanskih senatorjev, poslancev, volilcev in časnikarjev, ki so dosledni, značajni v svoji politiki in ki jim "svet" egoizem ni zatemnil pogleda v bodočnost. A zdi se, da vpliv te male čete razsodnih realistov narašča. Vedno nove vesti o novih pogajanjih vzdržujejo nam pojmajoči plamenček nade, da se prt med Italijo in Jugoslavijo morda vendarle ne prerече.

Dopisi

Manistique, Mich.

Ker se malokdaj sliši iz našega mrzlega Michigana, sem se jaz namenil napisati par vrstic.

Tukaj smo se organizirali delavci v International Union of Timber Workers, katera je spojena z American Federation of Labor. Da se je moglo dokazati, da to ni samo par mandelev, se je 2. maja priredila poeestna parada z godbo na čelu. Bila je res velika parada, da mogoče niso družbe tako velike pričakovale. Govoril je neki pastor T. H. Williams; govoril je tako izborni, da je od poslušalcev žel velik aplavz. Drugi govornik je bil M. Snook, manager Cooperage Co. Tudi on je žel veliko odobravanja. Mr. Snook je dal svojim delavcem, kar so zahtevali 1. maja. Surno delo, in v paradi je svoje delavce z 8 pari konj vozil. Mr. Snook je v svojem govoru podarjal, da dežela potrebuje produkte, ako se pa hoče produciirati, se ne sme tovarne zapreti, če delavce kaj zahteva, ampak dati mu, kar zahteva, ter da bi se morale tako tudi druge družbe pobotati s svojimi delavci, čemur je sledilo živahno odobravanje.

Consolidated Lumber Co. je pa grdo napravila s svojimi delavci, dasi so že zaposleni večina, odkar družba posluje. Dne 30. aprila in 1. maja je vse organizirane delavce odslavila, v žago je pa postavila neko (mogoče oboroženo) gardo, kot da so vsi organizirani delavci požigalci. Zdaj zbira skebe in na nekaj zvit način bi rada dobila delavce nazaj, da bi tako unijo razbila. Mogoče ta družba zato z delavci tako postopa, ker njen predsednik Mr. Harman hodi v katoliško cerkev kimat.

Druge družbe poslujejo, toda le s 5-10% delavci. Ako bomo složni, upam, da kmalu zmagamo. Naše zahteve so Surno delo. Upamo, da ne pride kakšen Slovanski sbebat.

Cleveland, Ohio.

Umrli je Rudolf Dedek, stanujoč na 3911 E. 97. St. Pokojni je bil član društva Slava šte. 137 SNPJ. Zapuščala eno in 3 otroke, v Chicagi pa eno sestro. Pogreb se je vršil iz hiše žalosti v ponedeljek 3. maja. N. v m. p.!

V soboto 1. maja zvečer se je vršil v prostorih Slov. Nar. Doma zabavni večer Slov. soc. kluba v počast prvega majnika, praznika svetovnega delavstva. Nastopil je tudi pevski zbor "Zarja", za ples pa je sviral orkester pod vodstvom Mr. Ivanuša.

Slovenske vesti.

Joliet, Ill.

Dne 28. aprila pri 8. sv. maši sta si obljubila zakonsko zvestobo g. Mihael Setina iz Rockdale in gde. Angela Unšič, hčerka g. Mihaela Uršiča, 115 Indiana St. Zenin je doma od Žuženberka, a nevesta je bila rojena v Jolietu. Pri 9. sv. maši pa sta bila poročena g. John Bradeška in gde. Mary Zoran. Zenin je sin g. Matije Bradeška, 1800 N. Broadway, nevesta pa je hčerka g. Mihaela Zoran na North Center St. Bilo srečno!

V torek 27. aprila so se vršile mestne volitve v bližnjem Rockdale. Rojak Jos. A. Birsja je izvoljen za aldermana na delavskem tiku.

V bolnišnici sv. Jožefa je umrl Hrvat Robert Galic. Lanskega listopada se je bil ponesrečil, ko se je avtomobil, katerega je vozil, preuknel na South Chicago St. Mož je zadobil obkute rane na telesu in hrbtenica mu je bila zlomljena. Bolehal je od tistega časa, nakar ga je rešila smrt vseh bolečin. Bil je šele 25 let star in samec.

Voljeje gnezdo in mladice je našel neki farmer v grmovju joliet-ske okolice, ko je pregledoval svoj pašnik. V zatijšu je opazil večjo luknjo in v njej pet mladih volčev brez starih. Mož jih je pobral in odnesel v okrajno sodišče, kjer mu je klerk izplačal \$25 nagrade, kakor to predpisuje tozadevna lokalna postava.

Nitti se znova zavzema za sporazum z Jugoslavijo.

Te dni se je vršila zaključna seja italijanskega senata, ki se je končala z govorom ministrskega predsednika Nittija.

Kar se tiče zunanje politike, je izjavil ministrski predsednik po poročilih v listih, da je ugotovil, da se vsi govorniki strinjajo z vladnim programom. Treba je zepu-titi pot, po kateri so začeli hoditi zmagovalci, je dejal Nitti. Mi nismo veliki po svojem bogastvu, temveč po svoji idealnosti. Taki so bili možje našega preporeda in naša krivda je bila, da smo v zadnjih časih rabili besedo nasilja. Priznati moramo, da obstoji naš življenski cilj v tem, da primosemo drugim narodom besedo človekoljubja, da ne kažemo preveč zahtev in da poizkušamo prinesiti slovo med narode. Treba je vzpostaviti odnose z Rusijo in Nemčijo. Kar se pa Turčije tiče, moram izjaviti, da nimajo niti zavezniki, niti Italija namena zavladati Carigradu, temveč samo zajamčiti prost prehod skozi morske ožine. Muslimanski svet je velikanski vir energij, in Italija nima povoda, da bi se postavila proti njemu.

Ministrski predsednik je nato govoril o judranskem vprašanju. Kar se tiče tega vprašanja, vztraja pri svojih izjavah v zbornici. Jugoslavija ima veliko proizvodov, ki nam morajo biti koristni, njena industrija ni razvita in med nami in njo je samo Jadransko morje, ki nas danes loči, a nas bo moralo enkrat vezati žnjo. Ko je on prevzel vladno, se ni bila priznana pravica do razložitve londonske pogodbe, ali vsaj položaj se ni bil določen. Izjavlja odločno, da noče nespornostimljen pri tem vprašanju. Londonska pogodba je degovor, ki temelji največ na vojskem pojmovanju. V dopisih pred sklenitvijo te pogodbe se računa z dvema možnostima: s slučajem propada, ali nadaljnega obstanka avstrijskega cesarstva. S strani Rusije ni bilo nikakršnega odpora. Nadzorstvo nad Jadrantom je moralo ostati v rokah Italije. Če bi se bila ta pogodba izvršila, bi bili Hrvatje dobili obal med Voloskim in Dalmacijo, vstevši Reko, in Italija bi se ne bila smela upirati odstopitvi severne Albanije Srbiji, a južne Albanije Grski. Ko bi bil govornik moral zahtevati izvršitev londonske pogodbe, bi bil moral priznati odstopitev obali med Voloskim in Dalmacijo Jugoslovancev. Vsled razvoja tega vprašanja in vsled dolžnosti, da branimo italijanstvo Reke, ki nam je bila poročena s takim čustvom domoljubja, moramo tedaj iskati pot sprave, ki naj nas reši sedanje zagate. Nekateri so rekli, da se stvari lahko puste tako, kakor so, toda to bi škodilo našem državnemu ugledu. Italija mora pokazati, da se mora vprašanje meja rešiti prijateljsko in da ne namerava ohranjanje vojnega razpoloženja v Evropi. Zagotavlja, da je Italija dobila od beogradske vlade opravičenje in odškodnino, če je prišlo v jugoslovanskih krajih do neugodnih dogodkov za Italijane. Senator Mazzioti je tožil — je nadaljeval ministrski predsednik —, da pomagamo vstanavljanju jugoslovanske mornarice; rekel je, da je vrhovni svet prepustil Srbiji 12 torpedov, ki so bile lasti Avstro-Ogrske. To je proizvod fantazije. Resnica je, da je sklenil vrhovni svet v svoji seji od 12. novembra 1919, da da Poljski in državni Srbov, Hrvatov in Slovencev nekoliko majhnih torpedov, oboroženih z enim samim topom, za izvrševanje policijske službe ob obalah, toda šele tedaj, ko bodo določene meje z Italijo. Ne sme zaostati razburjati ljudstva s sena-eijomelnimi in nerresničnimi vestmi. Razširjanje takih vesti se ne more vedno preprečevati potom cenzure. Senator Mazzioti je rekel tudi, da so se Jugoslovani vedno postavljali na nam neprijateljsko stališče.

Tukaj je Mazzioti prekinil: "Niso nam vračali naših ponudb prijateljstva!"

Nitti: "Vračali so jih!"

"Nameravam", je zaključil Nitti, "voditi zunanjo politiko v duhu zmernosti, brez dejanj, ki so v nasprotju z disciplino voj-vilizacije." (Odobranje.)

Jugoslovanska

Ustanovljena l. 1898

Katol. Zednuta

Inkorporirana l. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni Uradniki. Predsednik: MIHAEL ROVANŠKE, Box 251, Conemaugh, Pa. Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 100, Pear Avenue, Lornin, O. Tajnik: JOSEPH PISHLER, Ely, Minnesota. Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minnesota. Blagajnik neplačanih smrtnin: LOUIS COSTELLO, Salida, Colo. Vrhovni Zdravnik. Dr. JOS. V. GRAHEK, 843 E. Ohio Street, N. S., Pittsburgh, Pa. Nadorniki. JOHN GOUCZE, Ely, Minnesota. ANTHONY MOTZ, 9641 Avenue M, So. Chicago, Ill. IVAN VABOGA, 5126 Natrona Alley, Pittsburgh, Pa.	Porotniki. GREGOR J. PORENTA, Box 176, Bl. Diamond, Wash. LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minnesota. JOHN RUPNIK, S. R. Box 24, Export, Pa. Pravni Odbor. JOHN PLAUTZ Jr., 432-7th Ave., Calumet, Mich. JOHN MOVERN, 624-2nd Ave., Duluth, Minnesota. MATT. POGORELO, 7 W. Madison St., Chicago, Ill. Zdravstveni Odbor. RUDOLF PERDAN, 6026 St. Clair Avenue, Cleveland, Ohio. FRANK ŠKRABEC, 4864 Washington St., Denver, Colo. GREGOR HREŠČAK, 407 = 8th Ave., Johnstown, Pa. Jednotno glasilo: "GLAS NARODA"
---	---

Vse stvari tikajoče se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljate naj se pošiljajo na glavna tajnika. Vse pritožbe naj se pošiljajo na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in sploh vsa zdravniška spričevala se naj pošiljajo na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Zednuta se pripravlja vsem Jugoslovancev za obilen pristop. Jednuta posluje po "National Fraternal Congress" lestvici. V blagajni ima okrog \$300,000. (tristotisoč dolarjev). Bolniških podpor, odškodnin, in posmrtnin je izplačala že nad polmilion dolarjev. Jednuta šteje okrog 8 tisoč rednih članov (lice) in okrog 3 tisoč otrok v Mladinskem oddelku. Društva Jednote se nahajajo po raznih slovenskih naselbinah. Tam, kjer jih še ni, pripravljamo vstanovitve novih. Kdor želi postati član naj se zgleda pri tajniku bližnjega društva JSKJ. Za vstanovitve novih društev se pa obrnite na glavna tajnika. Novo društvo se lahko vsanovi z 8 člani ali članicami.

"Italijanski imperijalizem v jugoslovanski izdaji"

Pod tem naslovom priobčuje "Il Piccolo della sera" iz Zadra datiran članek, ki pravi: Zakaj je hotela Italija mejo ob Brennerju in hoče mejo ob Julijskih Alpah? Za svoje varstvo, pravimo mi. Na Jadranu? Za svoje varstvo, pravimo mi. Italija potrebuje vojaško sigurnost, da se more posvetiti uspešnemu delovanju miru, ker mora prehraniti tako številne svoje otroke. Na svetu so ljudje, ki verujejo, da se ravna Italija po trdi potrebi svojega življenja; so pa tudi ljudje, ki jo obdolžujejo imperijalizma. Med obojiteljmi je najhujši predsednik Wilson, ali on pozna Jadran po svojih informatorjih in ekspertih. Sedaj vedo, da je Jugoslavija potrošila ogromne svote za propagando, neka vest iz Pariza trdi, da dosega te svote iz Pariza skoro pol milijarde, in vsi vedo, da Wilson rad posluša glas jugoslovanskih siren.

Prof. Osterdman je izdal brošuro, ki se bavi z Italijo in Jugoslavijo na Jadranu. V njej razpravlja obširno o italijanskem imperijalizmu, ki stremi po zavzevanju Balkana in Carigrada. Prof. Osterdman, izvaja v glavnem: Ko je propadala avstrijska monarhija, se je vrgla Italija na Jadran in na zapadne balkanske dežele. Odprta na Apenin je vzela z levega in desnega od Trsta do Triglava, z desnico Vojušo od Valone do Gramozia in z lačnimi nstmi Dalmacije od Zadra do Trogira. Ko je okupirala jugoslovansko Primorje in Albanijo, je prišla Italija v posest eksekutivnih strategičnih pozicij na kopnem in na morju in je zaprla Jadransko morje. Tako se je polastila vseh zapadnih pristanišč za podonavske in balkanske dežele. "Hic manebimus optime" je vodnik tretje Italije v stremljenju proti vzhodu. Italija da žrtvuje za Jadran javno in tajno, vse svoje gospodarske in fizične, intelektualne in moralne sile. V tem cizru so si vsi vedniki: diplomacija, vlada, družba, buržoazija, demokracija in posamezniki. Treba omeniti, da je društvo pristanjskih delavcev v Genovni podprlo D'Annunzija s 50 tisoč lir. Prof. Osterdman pravi dalje: Italija potrebuje za svojo mlado in dustrijo železa, oglja, lesa, kož, volne itd., sploh ka rmanjaka doma in tega je precej. Prebivalstva pa ima toliko, da ga mora "izvoziti" na leto nad 800,000. Emigracija je tudi posledica socialnih razmer, kajti vsa privatna posest se nahaja v rokah okoli 2 milijona in pol družin, to je okoli 11 milijonov ljudi. Okoli 16 milijonov je kmetijskih delavcev. Iz ekspanzijske italijanske potrebe izvirajo aspiracije po pridobivanju. Treba dobiti Sredozemsko morje, zato mora biti Jadransko morje "mare clausum". Glede Sredozemskega morja služi Italiji že tripolitsanska kolonija. Ali za sedaj je ekspanzija na to stran še nemogoča zbog Anglije in Francije, treba torej se obrniti proti vzhodu....

ZENSKA VOLILNA PRAVICA V DELAWARE.

Dover, Del., 6. maja. — Resolucija, s katero se odobrava amandment, thikajoč se ženske volilne pravice, je postal danes poslanski zbornici senat države, v katerem je bila večeraj resolucija sprejeta. Izgledi za sprejem resolucije v poslanski zbornici niso preveč sijajni.

V senatu je bilo oddanih za resolucijo 11 glasov, proti njej pa 6. Tekom govora nekega senatorja, ki je nasprotoval resoluciji, je bilo čuti v zbornici dosti smeha. To je napolnilo senatorja k izjavi:

— To je vse, kar smemo pričakovati, ko bodo dobile ženske volilno pravico.

Najljubše razpoloženje narave.

Maj je najkрасnejši mesec. Narava je v svojem najlepšem razpoloženju. Lilija in jasmnin evatita ter napolnjeta ozračje s svojim vonjem. Ptice ljubko čivjajo in vsako se veseli lahkih sapie. Edino oni, ki trpe vsled žledolčnih boleznih, ne občutijo sladkosti življenja. Veselje do življenja je izglubljeno, če vas muči glavobol, ne-spečnost in slab tek. Toda, zakaj bi trpeli? Trinerjev Ameriški Elik-sir Gredenka Vina prodajajo v vsaki lekarni. Izčisti notrajnost, drži čreva odprta, pomaga prebavi, in vam se ni treba bati neprebrave, zaprtja ter raznih boleznih, ki so v zvezi z žledolnimi neredi. Imejte tudi druga Trinerjeva zdravila pri rokah, kajti ona vedno pomagajo. Trinerjev Liniment je izborni zoper nevralgijo, izpahke, otekline, izmuzne nožne mišice. Trinerjev Mirilec Kašlja je najboljšje zdravilo zoper kašlje in prehlade. — Joseph Triner Company, 1333-43 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

Presenetljive razmere v Evropi.

BEDA, BOLEZEN, SMRT IN OTOPELJENJE KOT POSLEDICE VOJNE SE ŠOPIRJO PO NOVO USTVARJENIH DRŽAVAH. — NIKAKIH ZDRAVIL IN NIKAKIH ZDRAVNIKOV. — NAČELNIK RDEČEGA KRIŽA IZJAVLJA, DA OGROŽA EVROPSKA POLOMIJA CELI SVET.

Poroča Henry P. Davison.

Velikanska beda vlada v širokem pasu, ki leži med Baltikom ter Črnim morjem. Ve tem velikem ozemlju, ki vključuje nove baltičke države, Poljsko, Čehoslovaško, Ukrajino, Avstrijo, Madžarsko, Rumunsko, Jugoslavijo in Albanijo, da ne rečemo ničesar o Rusiji proti iztoku ter Armenskimi proti jugu prevladuje splošno pomanjkanje zdravil ter zdravniških potrebščin. Zdravniki, zdravniške strožnice in oprema za bolnišnice, vse to sploh ne obstaja. Živila in obleke so nezadostne, da bi bilo življenje, vredno življenja in v skorje vsaki družini je opaziti bolezen, žalost in trpljenje.

Soglasno z neko avtoriteto ki je pred kratkim obiskala dežele centralne in istočne Evrope, "je najti vsepovsod zločesti in zlokobni krog političnih nasprotovanj ter ekonomskih stisk, kar ima za posledico popolno paralizo narodnega življenja in industrije".

POLJSKA.

Krog 1. marca 1920 so Amerikanci v Varšavi in prav posebno eni, ki so v zvezi s poljsko vlado v vključevanju komisarija Ameriškega Rdečega Kriza, komisarija Lige društev Rdečega Kriza ter drugih glavnih humanitarnih delavcev v podpisnem ugotovili na ameriško vlado ugotovili, da preti Poljski splošna lakota tekom meseca maja, junija in julija, če bi se do 1. maja 1920 ne importiralo iz Amerike velikih množin živil.

V brzojavki, ki je bil naslovljena na Ligo društev Rdečega kriza z dne 20. marca, se je podalo naslednje ugotovilo:

— Razmere na Poljskem so postajale vedno slabše od oktobra 1919 naprej. Sedaj je približno 250.000 slučajev legarja na Poljskem ter v ozemlju, katero drže zasedeno poljske čete. Glavna središča te epidemije so v južnoistočni Poljski. Tam prevladuje pomanjkanje živil, obleke, kuriva, bolniške opreme, zdravnikov in bolniških strožnic. Več tisoč ljudi, ki so zboleli na legarju, ni moglo nastaniti v bolnišnicah, ker primanjkuje živil. Največje pomanjkanje je ono živil. Bistveno je, da se kontrolira begunce, ki se vračajo na Poljsko iz Rusije in Ukrajine ter prinašajo bolezni s seboj.

Iz sedanjih znakov je razvidno, da preti prebivalstvu ena največjih epidemij legarja kar jih je kdaj videl svet in če se te epidemije ne bo ustavilo, bo ogrožena cela Evropa. V Galiciji so cela mesta zaprta. Radi boleznih je ponehal ves promet in vsa trgovina. Opaziti je veliko pomanjkanje zdravnikov, kajti v nekaterih okrajih pride le en zdravnik na vsake 150.000 ljudi.

Tekom leta 1919 je vstopilo v Poljsko približno 2.400.000 beguncev in vojnišletnikov.

UKRAJINA.

V splošnem rečeno so razmere v Ukrajini tako slabe kot si jih je le mogoče misliti in predstavljati.

Tekom zime 1918 in 1919 sta legar in influenza strašno razsajala med ukrajinskimi prebivalstvom. Skoro vsakdo je bil prizadet. V vaseh, ki so štele po dva ali tri tisoč ljudi je zbolela polovica prebivalstva v istem času na legarju. Skoro nobene zdravniške oskrbe ni bilo. Bili so zdravniki, ki so morali delovati v ozemlju po štiri-deset milj v premeru. Zdravniki, ki so morali opravljati svoj posel v ozemlju, v katerem je bilo od dvajset do trideset tisoč bolnih na legarju, niso mogli dobiti nikakih zdravil ter bili vsled tega v stanju nuditi bolnikom le moralno pomoč. To je bilo stanje v lanskem letu, a letos so stvari še dosti slabše.

Položaj postaja z vsakim dnem slabši. Beračija postaja vedno bolj splošno in cene rastejo neprestano tako, da stanje najbolj potrebne stvari sedaj petkratnik toliko kot so stale pred vojno in da jih še za take cene ni mogoče dobiti. Zdravniki so v pravem pomanjkanju besede berači. Dobljajo isto hrano kot bolniki in strožnice, a za druge potrebe ter svoje družine dobivajo po tisoč karbovancev na mesec kar predstavlja vrednost nekako tridesetih frankov. Navaden delavec lahko zasluži od šest do osem tisoč karbovancev na mesec. Tekom preteklega leta je bilo le malo zdravniških potrebščin, a sedaj ni nikakih.

AVSTRIJA.

Poročilo z Dunaja, datirano z dnem 12. februarja, pravi, da so obstajale racije le še za tri tedne. Narod je apatičen, brezbržen ter izmučen. Vlada pravzaprav epidemija plesanja. Obiskal sem neki ples, katerega se je vdeležilo 4000 ljudi in polovica teh ni zavžila niti najmanjše stvari za večerjo. Plesali pa so vsi do popolnega izmučenja in nikdo ni hotel oditi domov.

Najmanj 25.000 bolniških postelj je postalo brez koristi radi pomanjkanja bolniških potrebščin. Sto tisoč šolskih otrok na Dunaju je slabo prehranjenih in bolnih vsled pomanjkanja živil, kuriva ter primerne postrežbe v bolnišnicah. Zločin med otroci raste na presenetljiv način, kajti stradanje pripravi pogosto majhne dečke do o-studnih morilnih poskusov. Otroška sodišča so prepolnjena in število majhnih zločincev raste od dne do dne.

Nobene besede niso v stanju popisati bede sestradanega prebivalstva Dunaja. Smrti hodi po ulicah Dunaja neovirano ob belem dnevu ter zahteva svoje žrtve. Število smrtnih slučajev je poskočilo od leta 1913 za celih 46 odstotkov. V isti dobi pa je poskočila umrljivost radi jetike za celih 250 odstotkov.

Številni otroci, ki so stari eno leto, niso nič težji kot so bili v času njih rojstva. Srednji razred, ki mora živeti od svojih plač, prodaja vse kar ima, da si lahko kupi celo od vlade določene racije. Profesor dobiva po 700 kron na mesec. En obed v občinskem izkuhu pa stane 6 kron. Ena vrhuna suknja stane danes plač treh mesecev, katero dobiva sodnik najvišjega sodišča.

MADŽARSKA.

Položaj v Budimpešti je precej slabejši kot na Dunaju. Šepravi ali tako oster. Iz nekega novejšega poročila navajamo naslednje:

— V Budimpešti, kjer je prebivalstvo naraslo od 900.000 na 1.500.000 je nepopisna beda usode onih, ki so najmanj v stanju prebiti resno pomanjkanje mleka. V našati jo, namreč otrok. Vsa ve- Eka mesta imajo v normalnih ča- žina mleka, ki je bila na razpo- silih svoje okraje, kjer vlada skraj- lago, komaj eno četrtno tega kar na beda. Danes pa je cela Budim- je znašala v novembru 1916. Lah-

ko je umeti, kakšen učinek je ime- lo to za življenje otrok.

Izmed 160.000 otrok, ki so vpisani v šole v Budimpešti, jih je sto tisoč odvisnih od javne do- brodelnosti. Otrokom ne manjka le hrane in obleke, temveč so v številnih slučajih prizadeti tudi njih duševne zmožnosti.

150.000 delavcev počiva danes v Budimpešti. Udov in vojnišletnikov je 50.000 in 30.000 bolnih in starih ljudi, ki so izključno na- vezani na vladno pomoč.

ČEHOSLOVAŠKA.

Predali lekarni po celi Čehoslovaški so prazni in nemogoče je bilo napolniti jih iznova in sicer radi male vrednosti domačega de- narja. — Ceni se, da bi posojilo 4500.000 omogočilo vladi dobiti potrebno množino zdravil za do- bo šestih mesecev.

Leta 1919 se je pojavil legar v vseh štirih provincah, iz katerih je sestavljena ta republika. Naj- bolj ogroženi sta bili Moravska in Šlezija, ki mejita na Poljsko. Na Slovaškem sta prevladovala po celi deželi legar in koze.

Čehoslovaška nima dosti plat- na, mila in zdravil. Prevladuje tudi resno pomanjkanje zdravni- kov.

RUMUNSKA.

Jetika ali tuberkuloza se širi na vznemirjajoč in presenetljiv na- čin. Vseposvobod jo je opaziti, v me- stih in v poljedelskih okrajih. Ru- manci so odpornostjo položaju ra- di beguncev s tem, da so ustano- vili vojaški kordon ob reki Dnje- ster ter ne dovolijo nikomur pre- korajiti ga. Domneva se, da je na drugi strani nekako 20.000 be- guncev in nikdo ne ve, kaj bodo storili z njimi boljševidi.

SRBIJA.

V Srbiji prevladuje veliko po- manjkanje zdravnikov. Glasi se, da je v celi deželi le dvesto zdrav- nikov in da je polnih 80 odstot- kov srbskih zdravnikov izgubilo življenje tekom vojne. Najti je ob- širna ozemlja s 50.000 do 60.000 prebivalci, kjer ni mogoče najti nobene zdravniške pomoči.

Transportacija vsake vrste je zelo neprimerna. Nujno je potre- ba živil, zdravil, postrežbe in strehe za veliko število sirot- otrok. Legar je zopet izbruhnil. Bolezen širijo z velikansko nagl- jo ruski begunci, ki iščejo pribe- zališča v Srbiji pred napredujo- čimi v južni Rusiji.

Problem ruskih beguncev je v Srbiji dalekosežnega pomena. — Eden izmed uradnikov, ki nadzo- ruje to zadevo v Solunu, je bil nekega jutra zbujen od zastopni- ka pristaniških oblasti, ki je spo- čel, da je na neki ladji sedem- sto beguncev, ki bi radi prišli na kopno. Konečno se jim je dovo- lilo izkreati se pod pogojem, da bodo šli takoj na vlak in v Srbi- jo. Pet dni pozneje je dospel prvi vlak v Belgrad, ne da bi bile obla- sti obveščene o tem. Takoj se je begunce spravilo preko reke v neko majhno mesto in Rdeči križ je pomagal tako pri nastanjenju kot razkuženju teh beguncev. V skupini beguncev je bilo petnajst ruskih generalov, med njimi en polni general ter trije generalni poročniki. Imeli niso ničesar dru- gega kot to, kar so nosili na sebi. Eden izmed generalov je imel s seboj ženo in eno hčerko, dočim je ostala druga hčerka v Odesi v trenutku, ko je odrinil čoln od kraja. Nekaterih teh ruskih be- guncev so imeli legar in vsi so bi- li okuženi.

ČRNAGORA.

Splošni položaj v Črnigori je mogoče bolj kot je bil pred šestimi meseci. Živil primanjkuje in vsaki dan je treba prehranjati od pet do osem tisoč otrok. Poro- čilo, datirano z dnem 1. marca, ugotavlja, da je izbruhnila majh- na epidemija legarja v Podgorici in da je slična epidemija izbruh- nila tudi v bližini Buduve.

Bilo je nekako pet zdravnikov za prebivalstvo 450.000 duš. V ne- kem okraju s 70.000 ljudmi, živi sicer zdravnik, a ta ne more nika- mur, ker ni nikakih prometnih sredstev.

ALBANIJA.

Razmere v Albaniji se niso iz- boljšale tekom zadnjih šestih me- secev, kar je v glavnem pripiso- vati političnemu položaju ter iz- tega izvrstnemu splošnemu ne- miru. Položaj otrok je obžalova- nja vreden v več kot enem oziru.

BALTIŠKE DRŽAVE.

Prišla so poročila o epidemiji legarja v Estonski, kjer se je po- javilo približno 15.000 slučajev te bolezni. Obstaja tudi akutno pomanjkanje živil, obleke in transportacijskih sredstev.

Poročila, katere smo navedli dosedaj, ne vključujejo razmer v Nemčiji, Rusiji, Turčiji in Armen- ski. Pečal se nisem z Nemčijo ra- ditnega, ker predstavlja Nemčija problem, katerega se je treba lo- titi posebej. Poročila iz Rusije se nasprotujejo, a znano je, da se ro- ga beda na Armenskem vsakemu opisu.

ZAPADNA EVROPA.

Dosedaj sem omenil le dežele centralne in istočne Evrope. Važno je razlikovati med temi deže- lami ter našimi glavnimi zavez- niki v zapadni Evropi, ki se sicer sami nahajajo v kaj slabem po- ložaju, ki pa vendar store kar je v njih moči, da potegnejo celo Ev- ropo iz blata obupa.

Francoska vlada mora rešiti številne resne probleme, a franco- ski kmet dela in francoski roko- delec, kateremu še vedno manj- ka surovin, se ni odvalil predno- sti in varčnosti, ki sta bili njegov glavni znak. Najbolj razveseljivo dejstvo glede Francije je to, da se celi narod zaveda resnosti položaja, v katerem se nahaja dežela in da gre junasko naprej proti reši- tvji vseh problemov.

Italija, kljub pomanjkanju su- rovin, se ozira naprej, ne pa na- zaj. Italijo vodi v sedanjem času eden največjih mož (?), kar jih je proizvedla vojna, ministrski predsednik Nitti. Italija je lahko prepričana, da si bo pomagala na noge pod vodstvom tega modrega državnika. (A ne z zatiranjem in izkoriščanjem drugih narodov, predvsem Jugoslovancev.)

Anglija se je lotila problemov rekonstrukcije na način kot je pričakoval vsakdo, ki pozna njeno preteklost. S pokončno glavo ter mirnim pogumom opravlja svoje vsakdanje delo ter nudi ob istem času pomoč deželam na kontinen- tu, v kolikor dovoljujejo to nje- na sredstva. (Malo prelaskava o- cena Angležev.)

Niti Belgija, niti Francija in niti tudi ne Italija ali Anglija ne zahtevajo od Amerike milodarov. Narod teh dežel je prav tako na- nosen kot smo mi sami. Vsi ti na- rodi hočejo izdelati svoje lastne narodne usode prav kot hočemo tudi mi. Nositi hočejo svoja last- na bremena. Vspricho velikanske katastrofe, ki jih je zadela, iščejo le prilike, da dobe nazaj svojo ekonomsko silo.

Evropa ima danes presenetlji- vo veliko število nezaposlenih lju- di. Številni teh so voljni delati, a ker manjka surovin, je delo ne- mogoče. Papirni denar se je ta- le razširil, in tako večja je po- treba uvoza kot izvoza, da nimajo te dežele enotavno niti denarja, niti blaga, s katerim bi kupovale od nas.

Kmalu bomo morali mi vsi pri- ti do prepričanja, da nam bo prav tako nemogoče izogniti se bedi Evrope kot nam je bilo nemogoče izogniti se vojni. Ne morete imeti polovico sveta, ki bi stradala ter drugo polovico, ki bi jedla. Mi moramo pomagati Evropi, da sto- pi zopet na svoje lastne noge ali pa se bomo morali vdeležiti be- de, v kateri se nahaja Evropa.

Človek, ki misli resno, se pona- vadi poroči z deklico, ki ne misli resno.

Marsikateri velik človek se pe- ča najraje z malenkostnimi go- voricami.

Marsikatera deklica, iz koje oči gleda porednost, je najboljša de- klica v svojem srcu.

Prepovedan uvoz blaga v Jugoslavijo.

Naredba o prepovedi uvoza predmetov, ki niso neobhodno po- trebni, je dospela v Ljubljano še- le 26. marca. Nemalo je presene- tila pridete trgovske in obrtni- ške kroge. Glavni vzrok je bil predvsem ta, da je glasom izvršit- ne naredbe k sklepu ministrske- ga sveta dovoljen naknadni uvoz le za ono blago, ki se ja nahajalo 23. marca že na potu v Jugosla- vijo. Naši trgovci in obrtniki pa nimajo v inozemstvu, predvsem v Avstriji, Nemčiji in na Češkem velike množine blaga nakupljene- ga že od lani in letos. To blago dosedaj ali še ni bilo odpremlje- no, ali pa je moralo biti med pot- jo vzkladščeno radi ukinjenja prometa. Samo pri centralni ur- pravi za promet z inozemstvom je bilo že vplačano, toda še ne do- bavljene blaga za nad 20 mili- jonov kron za Slovenijo. Od te- ga se sigurno polovico lahko vzame kot svota, ki pripade na pred- mete, katerih uvoz je sedaj pre- povedan. V interesu stvari bi bilo vsekakor, da se dovoli uvoz za to nesporno še poprej potom Cen- tralne uprave plačano blago. Ra- zen tega smo skoro moralno pri- stojni držati sklenjene kupčije- rodi kompenzacijskih pogodb.

Prvi praktični efekt prepovedi je sigurno ta, da bo prepovedano blago iz tuzemskega trga izginilo, kolikor ga je še v tuzemskih za- logah in postalo predmet blažnih spekulacij. To velja predvsem za vse modno blago, manufakturne in konfekcijske izdelke. Druga po- sledica bo, da se bo v nekaterih strokah, kakor je predvsem luk- surijsna manufaktura, razvilo tihotapstvo kateremu naše omeje- ne finančne straže radi nenarav- nih provizorij naših mej, ne bo- de kos. Ravno radi tega je nevar- nost, da mogoče naredba ne bo dosegla zaželjenega uspeha. Njen namen je, izboljšati našo plačilno bilanco napram inozemstvu in s tem našo valuto. Razen tega se go- vori precej glasno, da so v posa- meznih delih kraljestva velike za- lege prepovedanega blaga, ki se bo prodalo sedaj za visoke cene v Slovenijo in na Hrvaško.

Na eni strani je vstvarila ta na- redba situacijo, ki je najugodnej- ša, da se v gotovih obrtih osamo- svojimo od inozemstva, da se ob- stoječi obrati razširijo in izpopol- nijo. To bi veljalo predvsem za bombažno tekstilno stroko, za al- koholno industrijo, za pletarsko industrijo in igračarsko industri- jo. Na drugi strani pa bo ta na- redba, ako se striktno in brez vsakih specialnih konecij vzdr- ži, povzročila, da bo mnogo obrti, predvsem koinfekcija, modne in modistovske obrti, dekoraterska, tapetniška, dalje naša slamnika- ska industrija, morala precejšno število delavstva odpustiti in o- bratovanje omejiti. O mnogih spe- cialnih trgovinah, ki so vsled te naredbe postale skoro brezpred- metne, niti ne govorim ne. Ta na- redba je pa tudi onemogočila pri- etek obravnavanja nekaterim specialnim industrijam, ki so se baš snovale v Sloveniji, kar bi jim nabava surovin in polizdelkov za obrat bila nemogoča. Sem spada- jo snuioča se podjetja za izdelo- vanje finih bombaževih tkanin v St. Vidu in tovarna za vezenine v Ljubljani.

Naredba vsebuje tudi nekoliko prenatlženosti in protislovij. Ta- ko je naprimer uvoz garniranih slamnikov in klobovk po nare- di dovoljen, med tem ko domača domžalska slamnikaška indus- trija ne bo mogla garnirati svojih izdelkov in odpustiti nad 100 de- lavk, ker ji je uvoz travkov in evetle prepovedan. Prepoved u- voza bombaževih in drugih tra- kov, ki se pač ne morejo šteti med luksus in ki se v tuzemskih pre- dilnicah in tkalnicah nikjer ne izdelujejo, je neopravičena, ker so travkovi za krojaške in konfek- cijske obrti neobhodno potrebni.

Na vsak način bi bilo treba do- mačo industrijo dovoliti uvoz za- užen obrt potrebnega garniranja. Uvoz umetnih sladih bi bilo tudi namesto absolutne prepovedi, o- mejit na obrti in industrije, ki ga v obratno svrhu potrebujejo, namreč lekarne, sodarčarje in

Iz Prage.

Predsednik čehoslovaške repu- blike Masaryk je obiskal prvi- polk legionarjev, ki nosi ime: polk Mistra Jana Husa in se je ne- davno vrnil iz Sibirije. Masaryk je nagovoril legionarje z dalj- šim govorom, v katerem je najprej legionarje opominjal, naj se ne- dajo zapeljati po nikomur: vsi in vsak bi radi uporabljali legionar- ja za svoje namene. Dejal je: "kar se o vas zadnje čase piše, kar od- vas ljudje pričakujejo, je pogosto malo stvarno. Piše se in govori, da bi bili legionarji poklicani, da napravijo red. Pravkar mi je eden povedal, da jih je prav mnogo me- d vami, ki so doma vse kaj druge- ga pričakovali. Ako je kdo разо- čaran, to pa še ni res, da je bilo njegovo pričakovanje pravo. Kaj pa hočete, česa pa ste se nadejali doma, kaj pa naj se zgodi — ali ste o vsem tem dobro razmišljali? Ali ste bili razočarani z ozirom na vojaško administracijo ali z ozi- rom na upravo države same? Ve- lika in prirodna je razlika med vojakom, med hrabrim junakom na bolnem polju in med urejeva- njem republikanske države".

"Jaz" — nadaljeval je Masa- ryk — vidim vse to in živim v tem, da pomagam vstvarjati vojaško administracijo, ves pravni aparat — to so vse druge razmere nego ste vi v njih bili v Rusiji. Bilo je pred nekoliko dnevi. Prišel je k meni legionar, Nezadovoljen. De- jal mi je: "Red bomo napravili". Odgovoril sem mu: "Prav — pa kakšen naj bo? In on mi je prija- teljsko pripovedoval, da je mislil, da bo hodil "tatiček" Masaryk po dvorščici na Hradčanih in za- povedoval: "tega je ustreliti ta- koj, onega je obesiti in kmalu bo red". Smejete se, kaj ne — ali dasi še glasi to kot anekdota, je to gola resnica. Vsi hočemo red, vsi, ali kakšen?

Velika je razlika: delati politi- čno revolucijo in delati socialno revolucijo. Politična revolucija, ki poze dinastijo s prestola in žnjo vse one, kar je z njo v zvezi, ni te- žka — taka se napravi čez noč. Zgodovina nam lahko še pove več takih primerov. Ali — socialno revolucijo izvršiti, to je pa nekaj drugega, kajti to pomeni izpre- membo dela, izpremembo celega dosedanjega življenja. Tudi ne- gre samo za premoženjske izpre- membe; to je jednostavna stvar; za to imamo dovolj moči. Vpra- šanje je, kako se bo delalo, kdo bo razparelirana polja obdeloval, kje- so sredstva, ko je vojska uničila skoro vse, kar smo imeli. Treba je dati možnost in sredstva za delo; ni dovolj hoteti ne zemljo. Tako je v poljedelstvu. Isto velja za in- dustrijo. Gre za druge oblike delo; ne samo za lastništvo. Naše me- rilo mora biti, da se postavimo s to revolucijo precej višje. To re- volucijo mora preživeti država kot celota.

Hočete novi red? Imeti v re- publiku predsednika, to še ni vse. Gre za to, kakšen duh vlada. Ru- skih razmer ne moremo prenaši- ti na naše. Vzemimo boljševidno. Morem o tem jako mirno govoriti. Vsak dan sem bolj prepričan, da je to, čemur pravimo boljševidem, vzniklo iz ruskih razmer. Sovjet- ska vlada — pri nas govore kot bi to bilo kaka nova oblika — ali je čisto nekaj drugega. Ko je ru- sko carstvo razpadlo, je razpadla centralizacija, tista centralna in centralizujoča mašina in čisto na- ravno je bilo, da so morala posa- mezna mesta in posamezne tovar- ne vzeti za svoj delokrog upravo v svoje roke, da bi bilo vsaj nekaj reda. To isto je v Nemčiji. Vze- mite, da pa de centrala v Pragi. Kaj naj bi napravile Škodo ve- varne? Naredilo bi se to, kar se

razne druge industrije. Prepoved bombaževega perila je neume- sta, ker ga doma ne izdelujemo in ker spada med navadno perilo za najširše sloje. Za voščeno platno, ki se rabi v bolnišnicah, za dežne plašče in v gospodinjstvu, bi ka- zalo uvoz dovoliti v primernih množinah. Prepoved uvoza ka- vinih surogatov, katerih radi neza- dostne kulture eikorije, ne more- mo zaenkrat dovolj izdelati sami, ni praktična, ako je uvoz kavo- prost. Vzrok je ta, da na Balka- nu uporabo eikorije sploh ne po- znajo, ker uživajo turško kavo. Prepoved uvoza žepnih ur, dalje ornamentiranega papirja smatra- mo za nepraktično, ker se s tem oraše obrti ne bodo razvile in bo- do prejkoslej vezane na import teh predmetov.

je napravilo na Ruskem, namreč nastali bi automatični sovjeti. Mi- slim tedaj, da so razmere v Rusiji nastale čisto prirodno. Sovjeti so se popoljevali z drugimi orga- ni. Rusija se je razdrobila na pa- samezne dele in ti so se morali or- ganizirati. Saj sem to sam skušal. Ko sem obravnaval s sovjetom v Kijevu, ni o tem sovjet v Moskvi nič vedel. Hočem reči, da ne gre prenašati ruskih razmer k nam.

Če hočemo delati red, se pravi, da ga mora vsak napraviti najpre- je pri sebi. Vsi smo vsled vojne nervozni, cela Evropa pod tem trpi. Ali i kadar je človek nervo- zen, more se siliti, da premišlja, kaj se naj dela.

Bodite pravični, kadar kritizi- rate. Naša država je stara še le- dobro leto dni. Angleška je drža- va, ki obstoji že 1500 let, konti- nuirno, brez viharjev. Ali imate i tam enako draginjo, enako po- manjkanje in demoralizacijo... Voj. je bila anarhija."

Tako Masaryk. Mnogo lepega je s tem povedal. 70-letni starec, ki ima seboj burno politično živ- ljenje, pravilno presoja razmere okrog sebe. Kaj bi ne? Ko se je pred leti postavil proti ponareje- nim malikom češkega naroda, vsi so pljuvali nanj, metali kamenje za njim — ko ni hotel tuliti z volkovi v dobi Hilsnerjevega pro- cesa — ni bilo skoro človeka, ki bi stal pri njemu — vse je bilo proti Masaryku. In danes? Ni človeka na Češkem, ki bi se upal le kaj slabega reči o "tatičku" Masaryku!

Na Češkem se pridno vrše priprave za volitve. Najmočnejša bo socialna demokracija. Stranka je enotna. Sprva so se pojavlja- li posamezniki, ki so hoteli figu- rirati kot levicari ali komunisti, ali zavedno češkoslovaško delav- stvo je odklonilo take zmede, ki bi samo koristile meščanskim strankam. V volilni boji gre enotno z veliko nado na uspeh.

Zanimalo bo vas gotovo še to- le: pri eksekutivi češkoslovenske socialne dem. stranke so ustano- vili posvetovalni odbor bančnih uradnikov, ki ima tole nalogo:

1. pečati se z aktualnimi pro- blemi finančnimi in narodnogospo- darskimi zlasti v kolikor se tičejo socializma in socializacijskih vprašanj;

2. sodelovati v stranki pri reše- vanju finančnih in narodnogospo- darskih vprašanjih.

Resna stranka se peča z važni- mi vprašanji, ker se zaveda svoje velike odgovornosti napram de- lavstvu.

Bolgarija ponuja zvezo Italiji.

Belgradska "Politika" objav- lja tole pismo, ki ga je pisal bol- garski ministr. predsednik Stam- boliski predsedniku italjanskega kabineta Nittiju. Pismo se glasi dobesedno takole:

"Kraljevina Bolgarija. Pred- sednik ministrskega sveta Nr. 546. Strogo zaupno. V Sofiji, dne 23. januara 1920. Gospod pred- sednik, bolgarska vlada spremlja z živim zanimanjem razvoj ja- dranske krize in si usoja zagotav- ljati kraljevsko vlado, da uživa Italija v celoti vse simpatije bol- garskega naroda. Ne gojimo no- bene mržnje in nimamo nobene misli na napad in revanžo proti svojim sosedom, vendar pa si sta- vi bolgarska vlada vprašanje, da- li ne nudijo splošna situacija in splošne obstoječe komplikacije v sedanjem hipu dovolj ugoden te- ren, da se vzpostavi sporazum med Sofijo in Rimom. Italijanska vlada gotovo ve, da je Bolgarska, primorana ne napopularno in be- dasto vojno, ipak ohranila za ita- ljanski narod čustva globokega in stvarnega prijateljstva, glede katerega bi bolgarska vlada že- lela, da se ga na točen način defi- nira. Ako hoče italjanska vlada, da uvažuje pomoč, ki bi jo mogla nuditi Bolgarska, ki je sicer pre- magana, toda ne oslabljena in ki zasleduje eden edini cilj, da si za- sigura za bodočnost simpatije ve- likega janskega naroda, bi bol- garski narods ponosom in radost- je sprejel stvarno zblizanje, ki bi naj slonelo na že določenem te- melju in na izpolnjenih obve- zah.

Imena dežela in njih stik z zgodovino naroda.

V prvotnih dneh človeške družbe so morale imeti vse znane osebe, vsi prostori in skupine človeških bitij imena, po katerih se jih je spoznavalo.

Proučevanje teh imen ter njih preživljenje v civilizaciji nam omogoča pogosto ugotoviti, katera pomena so živele v okrajih in deželah, ki so sedaj obljubene od ljudi, ki govorijo popolnoma drugimi jeziki.

Imena gora in rek v številnih krajih Anglije so naprimer keltska.

Starodavna krajevna imena so ponavadi le opisovalnega značaja. Reka je naprimer označena z besedo, ki ne pomenja nič drugega kot "reka" ali "voda" in gora ima mogoče ime, ki ne pomenja v dotičnem prvotnem jeziku nič drugega kot "vrhovec", "točka" ali "grad".

Angleška krajevna imena navedljiva v splošnem kako enostavno dejstvo ter ne značijo pogosto nič drugega kot lastnino. Imena mest ali vasi se je stvarilo s tem, da se je dodalo "ton" ali "ham" k imenu kakega prejšnjega lastnika dotične zemlje.

Pogosto se ohrani kak napol humorističen opis v imenu. Tako se naprimer imenuje v Angliji neka kamenita in nerodovitna pokrajina Starvaere.

Angleško plemo nosi s seboj starodavna imena nekega starejšega naroda v vsak kontinent in imena, ki jih nosijo kraji na angleških otokih, je najti v Ameriki, Avstraliji, Afriki ter na otokih najbolj oddaljenih morja.

Glede osebnih imen najdemo, da daje večina neevropejskih plemen vsakemu otroku ob času rojstva ime, ki prihaja od kakega dogodka ali kakega naravnega predmeta.

V nekaterih slučajih značijo imena najstarejših plemen kak naravni pojav. Med Indijanci Severne Amerike so najbolj pogosta zvezdi, oblakov in vetra.

Predniki sedanjih Angležev so imeli za osebna imena na primere sestavljene besede kot naprimer "Noble Wolf" ali "Wolf of War". Ta imena pričajo o primitivnem in okrutem stanju takratne družbe.

Pozneje so prišli vulgarni priimki kot "Dolgi", "Črni", "Belji", "Rjavi" in tako dalje. Nadaljnja imena so nastala iz posla, katerega je opravljal dotični.

Druga imena so izvirala iz krajev in plemenitosti in lastniki velikih posestev so se nazivali "of" tega ali onega kraja, kar pomenja isto kot nemški "von" ali francoski "de". Bolj nizkostoječega človeka niso imenovali "of" temveč "at" (pri) tem ali onem kraju, kar je razvidno iz imena Atwell.

V naslednjem hočemo pojasniti izvor imen nekaterih dežel ter držav Združenih držav:

Evropa znači deželo belih ljudi, kajti prebivalci te dežele so bili svetlejši barve kot pa oni Afrike ali Azije.

Azija pomenja "med", kajti Azijo so stavili zemljepisci med Evropo in Afriko.

Afrika, ki je bila prej slavna radi izobilice svojega žita, je dobila to ime, ki pomenja "dežela žita".

Sibirija pomenja "žejna" ali "suha".

Italija pomenja deželo smole, kajti nekoč je dajala veliko množino črne smole.

Britanska pomenja deželo cinka.

Švedska pomenja "deželo grozja".

Hibernia pomenja "skrajno" ali "zadnje bivalje", kajti reko te dežele v zapadni smeri si Fenici niso nikdar upali.

Galijska pomenja "plavalna", kajti stari Gali so imeli svetle lase.

Ameriška država Maine je bila imenovana po provinci Maine v Franciji.

Državo New Hampshire je leta 1739 imenoval Nason po Hampshire v Angliji.

Ime države Vermont prihaja iz francoske ter pomenja "zeleno goro".

Massachusetts je indijansko ime, ki pomenja deželo krog velikih gričev, sedanjih Blue Hills.

Connecticut prihaja iz indijanske besede "Quinn-Tukut", kar znači "ob dolgi reki", namreč Connecticut rčki.

Država New York je dobila svoje ime po vojvodi iz Yorka, kateri naslov mu je dala angleška kraljica leta 1664.

New Jersey se je imenoval na čast Sir George Cartereta, ki je bil guverner otoka Jersey v Angleškem Kanalu.

Pennsylvania je dobila svoje ime po admiralu Penn, očetu ustanavitelja kolonije, ki je ime pomenja "gozdovi Penna".

Maryland je dobila ime po "deviški" angleški kraljici Elizabeti.

Severna in južna Carolina sta bili imenovani po francoskem kralju Karolu IX., ki se je latinsko zval Carolus.

Georgia je dobila svoje ime po angleškem kralju Georgu II., ki je ustanovil tam kolonijo leta 1733.

Florida je imenoval Juan Ponce de Leon, ki je razkril to deželo in sicer v prazno dneva svojega izkorenjenja, ki se je završilo na praznik svetle, to je velikonocno nedeljo.

Narava rudarske jetike.

Spisal A. J. Lanza, pokojni kirurg pri federalnem zdravstvenem uradu.

Vsled trajnega vdihavanja jako drobnih, ostrih koščkov kamna, ki tvorijo prah v mnogih rudnikih, nastane mehnično poškodovanje pljuč, ki povzroča bolezen, lastno rudarski industriji in znano pod imenom rudarske jetike, rudarske phthisis, rudarske naduhe (asthma), silicosis, ali — bolj natančno — pneumoconiosis, nastale vsled silikastega kamnena prahu.

Ker rudarska jetika nastane na mehnični način, to je vsled ran, povzročenih po drobcih prahu, ni ista nalezljiva. Pljuča, razdražena, vneta in ranjena vsled kamnena prahu, postajajo vlaknasta — to je po vseh pljučih se razvije koprna ali tkana kakor pri brazgotinah, ki moti normalno prožnost pljuč in ovira pravilno dihanje. Rudarska jetika je bila že dolgo znana v rudnikih pri Witwatersrandu v Južni Afriki, v Bendigo distriktu Avstralije, v Cornwallu na Angleškem in drugod. Čim se razvije ta oblika jetike, se takoj opaža zaporedno znižanje rudarjeve delavne zmoglosti, in to vsled prekratkega dihanja; rudar kašlja, izgublja na teži ter postaja slab. Prav lahko se prehladi, in to navadno v prsih. Jakost bolezn je različna po naravi prahu in po dobi, tekoni katere je bil rudar izpostavljen temu prahu; znane so mile in hude oblike te bolezni. Ista utegne trajati mnogo let in sicer njene razvoja dovede počasi do popolne onemoglosti rudarja.

Ali tu je še večja nevarnost kakor zaporedna onemoglost. Vsled znižane življenske sile vsega telesa postanejo poškodovana pljuča idealen prostor za razvijanje tuberkuloze. Ako se to zgodi, ni le rudar ogrožen z rano smrtjo brez nadno bodočnostjo, ampak vsled svoje nalezljive bolezni postane vir nevarnosti tudi za druge — za svoje sodelavce in za svojo družino. Pljuča se lahko okužijo s tuberkulozo ob vsaki stopinji rudarske jetike, in pisec je mnenja, da v vseh slučajih rudarske jetike je najti ob smrti kal tuberkuloze. Vsi slučaji, zdravniško pregledani, kjer se je rudar nahajal v brezupnem ali umirajočem stanju, so izkazali bacile tuberkule v pljučih. V drugih slučajih, ko so rudarji še bedno delali ali ki so bili onemogli, je bilo najti tuberkulozo v nekaterih, v drugih pa ne.

American Red Cross, Jugoslav Section.

Pameten človek nikdar ne preti od kot uradni prehranjevalni zavod ne smatra za svojo nalogo, da bi čim več nakupil "zaslužka", ampak da po najnižji ceni oskrbi prebivalstvo s prehrano.

PRIVOŠČITA SI.

V New York sta dospela iz Chica ge dva prodajalca časopisov, šestnajstletna Max Swiren in Maurice Berkson. Več let sta delala od zore do mraka, spravila vsak cent ter si tako prihranila par sto dolarjev. Naenkrat sta se pa spomnila principa, da je treba življenje uživati, prišla sta v New Yorkter se nastanila v najboljšem hotelu — Waldorf Astoria. Jedla, pila in stanovala sta prav po miljenarski, ko je pa denarja zmanj kalo, sta se vrnila nazaj v Čikago ter se lotila svojega starega posla — prodajanja časopisov.

"Država v državi".

Belgrajski demokrati listi so hudo napadli deželno vlado v Sloveniji, ker je zaplenila žito, ki je bilo namenjeno čez državne meje. Celotni "Trgovinski glasnik" najostreje kritizira tozadevni ukrep predsednika deželne vlade za Slovenijo, čes, da dotična "naredba presega vse, kar smo tekom 16 mesecev zajednega delovanja na našem gospodarskem polju videli". Vpraša tudi, kako deželna vlada utemeljuje pravo do naredbe, ki je izšla brez predhodnega znanja in odobrenja kompetentnih činiteljev v Belgradu. V isti številki znava "Trgovski glasnik" tudi govornice "zlobnih jezikov, da je žitni zavod nabavil več hrane nego je potrebuje Slovenija in da je ta višek hrane na nepojasnjen način šel čez mejo. Huduje se, da je žitni zavod imel stalno na razpolago posebne vlake iz Slovenije za dovoz živil in kritizira železniško ministrstvo, da je to na škodo drugih dopuščalo. Konečno vpraša, kako je to mogoče, da je danes hleb v oddaljeni Ljubljani cenejši nego v Belgradu, ki leži tik pred Banatom.

Ko je vojaška oblast, sicer z dovoljenjem prejšnjega ministra za prehrano Bukšega, zaplenila žito, plačano in natovorjeno za Slovenijo, v svoji lojalnosti nismo v javnosti povpraševali, kako in zakaj se je zgodil ta čin, ki je postavil Slovenijo v najkritičnejši položaj; to nalogo smo prepustili našim poslanecem, ki so brez zunanje hrupa uspešno posredovali. Vemo tudi, da je belgrajsko časopisje postalo do uprave v Sloveniji nezaupljivo in to po krivici. Ne krivimo pa zavoljotega belgrajskega časopisja, ker je dobivalo napadne in lažljive vesti o razmerah v Sloveniji iz krogov slevenških demokratov. Vendar bi bilo želeli, da bi se belgrajsko demokratično časopisje vsaj v zadevah, ki se tičejo cele naše Slovenije, informirali, predno sprejemajo take obtožbe v svoje predale, pri krogih, ki poznajo razmere v Sloveniji in jih ne gledajo škodoželjno skozi strankarska očala.

Deželna vlada za Slovenijo nima samo te naloge, da izvaja navodila in ukrepe centralne vlade, ampak da v kritičnih trenutkih poseže tudi sama vmes, ako ji to imperativno in nujno, brez odlaganja veleva skrb za red in mir. Vsled vojaške rekvizicije, žita, nakupljenega za Slovenijo, je nastala predvsem po mestih v Sloveniji, kakor v Ljubljani in Mariboru, akutna kriza v prehrani. Prebivalstvo je videlo polne vagone žita, namenjenega v Nemško Avstrijo, doma je pa zamar čakalo na moko. Meni-li Trgovinski glasnik, da bi bilo državi v prid, ako bi se pojavilo grozeče boljševo gibanje in bi bilo prebivalstvo samo zaplenilo ne le vagone naše države, ampak tudi ententne vlake? Predno pride iz Belgrada odgovor in vsled nepoznanja naših razmer se morda negativni, bi bilo že prepozno. Zakaj pa imamo sicer deželno vlado, ako ne bi v takih trenutkih znala samostojno nastopiti, ako je to nujno potrebno? Ukrep predsednika deželne vlade je bil akt obrambe, začasen in ne odredba, ki bi veljala za večne čase.

Pri rokah nimamo statistike, koliko vagonov živil da je dobil žitni zavod od 1. avgusta prejšnjega leta. Vemo pa, da potrebuje Slovenija mesečno 700 vagonov živil in da od dovoljenega jih kontingenta ni dobilo dejansko niti polovice! Od 1. januarja 1920 do konca marea je dobil žitni zavod 7 vagonov na razpolago, socialistična Nakupovalna zadruga pa en vlak. Južna železnica je dala na razpolago v tem času žitnemu zavodu 18 vagonov, socialistični Vojni zvezi (Nakupovalni zdruzi) 3 vlake. Gospodarski zvezi 4 vlake, Ekonomu 3 vlak, Trgovski zdruzi v Celju v vlak in Gospodarske-mu uradu okrajnega glavarstva v Celju 1 vlak; tekom treh mesecev je prišlo v Slovenijo torej 38 vagonov in če bi prometne razmere v Sloveniji — ne po zaslugi ministrstva saobračaja, ampak po zaslugi slovenskega uradništva in železničarjev — v pretečenih mesecih ne bile boljše kakor po nekaterih drugih pokrajinah in bi železniška uprava v Sloveniji ne bila poslala, četudi v nezadostnem številu, sama vagonov v Banat in Bačko, bi imeli danes v Sloveniji boljševo razmere, kakršnih se belgrajski demokratični listi po pravici boje. Žitni zavod zdaleka ne dobi dovolj vagonov žita, da bi mogel pokriti domače potrebe in zato je golo natočevanje, da bi bil žitni zavod za Slovenijo nakupljeno žito prodal čez mejo v Nemško Avstrijo. Če bi se bil zgodil kdaj kak tak slučaj, ki nam pa ni znan, da bi bil šel čez mejo kak vagon pod firmo Žitnega zavoda, bi bilo to le akt kakega židovskega sleparja, ne pa žitnega zavoda. V Sloveniji se sleparjem in izjemalcem strogo gleda na prste in bi bilo želeli, da bi se po vseh pokrajinah tako postopalo, potem bi narod ne ječal pod nezno draginjo, ki tudi v Sloveniji narašča, četudi ne po krivdi — Slovenije. Če je bil v Sloveniji kljub dragim transportnim stroškom kruh cenejši kakor v Belgradu, ni nič čudnega za tistega, ki pozna solidnost naše trgovine. Trgovci, ki bi trgovali s 100 odst. dobička, bi po splošni sodbi slovenske javnosti veljal kot precejen trgovci, ki spada kot oduh pod ključ. Vrhtega žitni zavod kot uradni prehranjevalni zavod ne smatra za svojo nalogo, da bi čim več nakupil "zaslužka", ampak da po najnižji ceni oskrbi prebivalstvo s prehrano.

Novi način zdravljenja malarije.

Italjanskemu zdravniku dr. Paisu se je posrečilo doseči z vplivanjem X-zarkov na vranico tako izpremembo tega organa, v katerem gnezdiijo zajedalci, da je omogočena znagovita reakcija organizma in zastran tudi prebuditev obrambnih energij. Ta pojav je neizmerne važnosti v času, ko je vojna na Laškem in drugje povzročila, da se je malarija tako razširila. V Milanu se je ustanovil odbor znamenitih zdravnikov vede, da bi vpeljali na širokem temelju novo zdravilno metodo (način).

Dve Nasredinovi burki.

Arabee Nasredin je imel jako hudo in sitno ženo, s katero se ni mogel nič kaj razumeti. Nekoč proti večeru nastane med njima velik kreg in pretep. Sosedje, ki so vse slišali, vprašajo drugega jutra nezadovoljnega zakonskega: "Kaj pa sta imela sinoči z ženo, da je bilo toliko hrupa in da je naposled nekaj zaropotalo po stopnicah?" — "Kaj sva z ženo imela? Nič! Samo nekoliko divja je bila po stari navadi in ker si ni vedela pomagati v svojih njo!"

hudi jezi, udarila je po mojih hlačah s tako silo, da so se zvalile po stopnicah." — "Ah, kaj namu boš lagal! Če bi bila žena same hlače potočila po stopnicah, tedaj bi ne bile toliko ropotale!" — "No, če pa že hočete in morate vse vedeti ter tudi to, kar vas celo nič ne briga, povem vam tega golo resnico!" godrnja Nasredin ter nadaljuje: "Moja žena je potočila res hlače po stopnicah, a da so naredile toliko ropota, tega sem kriv jaz sam, v njih tičati!" Nasredin, ki je imel nekoč na svoji strehi nekaj popraviti, pade po nesreči na tla in se močno po-bije. Na njegov klic prihite od vseh strani sosede in drugi ljudje, zanešajo ga v hišo in ga začnejo nadlegovati z vprašanji: "Kaj si pa delal, da si dol padel? — Kje te boli? — Kaj te boli? — Te hudo boli? — Si se hudo udaril?" To govorjenje in izpraševanje je jezilo šalčiveca in ker mu tudi vsled bolečin ni bilo govoriti, zato vse skupaj nevoljno zavrne: "Čemu me toliko izprašujete po nepotrebnem? Kdor hoče vedeti, kako in kakšna je taka reč, gre naj sam na streho in naj — pade ker si ni vedela pomagati v svojih njo!"

Severov Zdravilo za ledice, ki je priporočljivo kadarkoli potrebuje ledice ali mehur tonike. Vzemite ga proti vnetju mehura in ledice, neobhajanju vode, proti otekanju goste urine, bolečinam pri uriniranju, otečenim nogam, kar prihaja vsled nerednosti ledic. Cene 75 centov in \$1.25 ter 8c in 6c davka. Napredaj v vseh lekarnah.

Bolečine v križu
so zelo pogosto vsled nerednih ledic. Tak simptom je največkrat prvo znamenje, ki vas opozarja na dejstvo, da ledice in mehur ne delata pravilno. Popravite ju. Rabi

Severa's Kidney and Liver Remedy
(Severov Zdravilo za ledice), ki je priporočljivo kadarkoli potrebuje ledice ali mehur tonike. Vzemite ga proti vnetju mehura in ledice, neobhajanju vode, proti otekanju goste urine, bolečinam pri uriniranju, otečenim nogam, kar prihaja vsled nerednosti ledic. Cene 75 centov in \$1.25 ter 8c in 6c davka. Napredaj v vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA

Ozdravi katar mehura in odstrani vse v 24 urah. Vsaka pilula nosi ime MIDY. Varujte se ponaredb. Na prodaj v vseh lekarnah.

Najzanimivejše, najcenejše in najbolj popularno čtivo vam je na razpolago.

Slovensko-Amerikanski Koledar je izšel za leto 1920.

Veliko več slik kot prejšnja leta.

Najbolj izbrani članki, opisi, razprave, povesti, šale, zanimivosti.

Stane 40 centov.

Izrežite ta kupon, pridenite za 40 centov štempsov ter pošljite nam.

SLOVENIC PUBLISHING CO., 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Tempotom naročam Slovensko-Amerikanski Koledar za leto 1920 ter prilagam za 40 centov štempsov.

Ime _____
Naslov _____
Mesto in država _____

Zunanja trgovina in jugoslovanska valuta.

Odkar se je začela zamenjava kronske bankove avstrijsko-ogrske banke, vzbujala naglo padanje vrednosti jugoslovanske valute splošno pozornost. Vselej tega so začeli uvozniki kupovati tujo valuto po vsaki ceni, da izplačajo dolge v inozemstvu v svrhu osiguranja sredstev za nakup in uvoz potrebnega in nepotrebnega blaga. Vselej tega smo doživeli strahotne devizne centralne, bi moglo skakanje deviz in tuji valuti, in sicer v taki meri, da lahko trdimo, da je brezmejna spekulacija podpirala in pravzaprav povzročila te neverjetne cene za tuja plačilna sredstva, kakor smo jih videli v času od 10. do 20. sušca.

Nova vlada je takoj uvidela potrebo intervencije, da tako prepreči to škodljivo spekulacijo, ki bi jugoslovanski uvoz podražila v neopravičeni meri s pogledom na dejansko stanje jugoslovanske valute.

Prvi energični korak je bil v tem oziru sklep ministrskega sveta z dne 19. marca, ki je stavil celokupno razpolaganje z devizami pod kontrolo finančnega ministrstva. Drugi sklep ministrskega sveta istega dne je prepovedal uvoz vseh nepotrebnih predmetov in s tem omejil uvozno trgovino na blago, ki se ne proizvaja na jugoslovanskem ozemlju in ki ni za življenje in produkcijo upravnih potreb. Prodaja deviz je dovoljena samo tistim denarnim zavodom, kateri imajo najmanj en milijon dinarjev (v Srbiji in Črnogori), oziroma en milijon krun v drugih deželah vplačnega kapitala in ki imajo posebno dovoljenje finančnega ministrstva, da se smejo pečati s prodajo in z nakupom sredstev za plačanje v inozemstvu. Denarni zavodi, ki imajo za to načelno dovoljenje, smejo prodajati devize do vrednosti 100.000 francoskih frankov za uvoz potrebnega blaga brez posebnega dovoljenja finančnega ministrstva. Glede večjih zneskov pa se morajo uvozniki obrniti na finančno ministrstvo za dovoljenje nakupa deviz. Prodaja deviz je dovoljena samo za blago, katerega uvoz ni prepovedan v smislu omenjenega sklepa ministrskega sveta. Vsi denarni zavodi so obvezani držati celokupni promet z devizami v natančni evidenci ter pošiljati vsako soboto en prepis tega registra finančnemu ministru.

Ta sklep vsebuje tudi stroga kazenska določila, katerega ranirajo, da se bodo denarni zavodi, kakor tudi uvozniki, natančno držali teh predpisov.

Objava tega sklepa ministrskega sveta je imela za posledico pravo paniko na borzah v Beogradu in Zagrebu in cene deviz so takoj padle za 25 odstotkov. Tako naprimer je padla v Beogradu deviza Pariz od 425 na 300 dinarjev. Regulacija prometa s tujimi valutami v jugoslovanskem ozemlju, katerega je objavljen v začetnem odstavku omenjenega sklepa ministrskega sveta, bo vezala roke tudi spekulacij z valutami in omogočila izrabljanje tujih valut za spreminjanje valut v terjatve v inozemstvu, tako da bodo tudi ta sredstva stala na razpolago izplačevanju potrebnega uvoza potom čerkov, menic, kreditnih pisem itd. Ta regulacija brez zaplavljanja državnih sredstev v tuji valuti pomeni velikanski uspeh nove vlade.

V zadnjih časih so začeli trgovski krogi v Jugoslaviji vedno močnejše ventilirati vprašanje, ali je koristno za jugoslovansko valuto, da se zahteva od vsakega izvoznika prodaje za takozvano zdravo valuto in odstopitev te valute devizni centrali. Ponavlja se tudi trditev, da bi bilo koristnejše za kurz jugoslovanske valute, ako bi zahtevali izvozniki plačilo v jugoslovanski in ne tuji valuti. Ljudje, ki tako govorijo, ne poznajo tega predmeta, ker bi drugače morali trkoji uvideti, da se tej zahtevi ne more ugoditi, in sicer iz sledečih razlogov:

Če bi Jugoslavija dopuščala izvoz za jugoslovansko valuto, bi moral tuj kupec blaga plačati na ta način, da uvozi valuto lastne države, ali pa da stavi to valuto izvozniku na razpolago v inozemstvu. Torej, mesto da bi izvoznik zahteval v inozemstvu tujo valuto in jo stavil na razpolago de-

vizni centrali za potrebe državnih izplačil (obresti velikih dolgov pri entitah itd.), bi moral v tem slučaju kupec uvoziti tujo valuto ali pa devizo in jo staviti na razpolago devizni centrali, katere bi izplačala izvozniku protivrednost v jugoslovanski valuti. V tem slučaju bi se skoro nič ne izpremenilo. Če se pa zahteva od strani devizne centralne, bi moral tuj kupec uvoziti tujo valuto, jo predati za dinarje poljubnemu kupcu in plačati izvozniku ceno v dinarjih, ali pa bi moral predati tujo valuto izvozniku v inozemstvu na svobodno razpolaganje.

Tako bi bila državna kontrola nad prometom z devizami in valutami popolnoma onemogočena in izvoznik bi lahko spekuliral poljubno s plačilnimi sredstvi. Izvoz se navadno popolnoma razlikuje od uvoza, tako da se izvoznik svinj, masti, žita, jaje in lesa ne peča z uvozom kave, riža, manufakturnega blaga itd. Izvoznik ne more torej uporabiti deviz za lastno potrebo, ampak jih mora prodati po najugodnejši ceni, tako da bi mogel, četudi bi ostala ta državna kontrola prodaje deviz po denarnih zavodih, pustiti denar v inozemstvu in spekulirati z njim potom arbitraže, ali pa kakorkoli.

Proti obrazloženemu načinu izvoza za jugoslovansko valuto bi se moglo ugovarjati s trditvijo, da bi se lahko zahtevalo od tujega kupca, da kupuje jugoslovanski denar v inozemstvu. To bi bilo povzročilo skapanje vrednosti jugoslovanske valute v inozemstvu. Ta trditev ne drži. Prvič, Jugoslavija nima nobene kontrole v inozemstvu in ne more nikakor prisiliti kupca, da bi kupoval jugoslovansko valuto v inozemstvu. Drugič, jugoslovanskega denarja v inozemstvu sploh ni. In če bi se hoteli ravnati po tem receptu, bi morale tuje države dovoliti najprej nakup blaga v svojem ozemlju za jugoslovansko valuto. Tako ponudba jugoslovanskega denarja bi škodovala njegovemu kurzu. Tretjič, Jugoslavija bi bila prisiljena nakupovati sama na svobodnem trgu ogromne količine tuje valute za izplačila v inozemstvu in bi morala sama tlačiti kurz svojega denarja.

Iz tega je razvidno, da je dosedanja praksa pravilna. Ko bo zamenjava kron končana, se bo mogla pripraviti samo ena mala modifikacija v korist jugoslovanskega izvoza. In sicer, da se ne zahteva osiguranje zdrave valute za izvoz predmetov, katerih ne kupujejo države z zdravlo valuto, ampak samo centralna Evropa, ker bi zahteva osiguranja zdrave valute naprimer pri izvozu vina, sadja in še drugih predmetov popolnoma onemogočila uporabo velikih množin takih predmetov, ki preostajajo po kritju lastnih potreb.

Dr. I. S.

Žalostne razmere v bankerotni Avstriji.

Avstrijska republika šteje 400 tisoč uradnikov ter 6 milijonov prebivalcev, torej pride na vsakih 15 prebivalcev en uradnik. Če k temu pristojemo še družine uradnikov, dobimo lepo število najmanj milijon podanikov uradniškega stanu, torej približno 17% vsega prebivalstva. Pri tem je posebno zanimivo to, da večina te uradniške armade odpade na Dunaj, ki ima kar tri vlade: komunalno, deželno in državno. Zanimivo je tudi, da ima avstrijska republika danes več sodnih nameščenov kot zločincev.

Irak je zmagała.

Ker se govorimo o kokoših, je pripomnil ameriški obiskovalec, — vam hočem povedati povest o neki stari kokoši, katero je imel moj oče. Valila je vse, od žoga pa do limone. Nekega dne je sedela na kosu ledu ter izvalila dva kvorta vrele vode.

To ni še nič v primeri s kokošjo, katero je imela moja mati, — je pripomnil Irec. — Vselej neke pomote so jo pričeli pitati z žaganjem mesto z koruzno moko. Well, sir, znesla je dvanaest jajc ter sedela na njih. Ko so se mladiči izvalili, jih je prišlo enajst na svet z lesenimi nogami in dvanaest je bil dlet.

Lady Astor, članica angleškega parlamenta in njeni gosti na velikonočni dan.

Utiski iz Pariza.

Piše Ivan Tuma.

Stavila se mi je ne ravno lahka naloga, opisati dijaško življenje v Parizu, njega muke in težave, kakor tudi njega svetle točke in to poskušam, kolikor mi je pač mogoče.

Eno prvih vprašanj, katero mislim razpravljati, naj bo: Kaj in na kakšen način dijak lahko pridobi v Franciji.

Znan nam je bil dosedaj nemški način študija in sistema na univerzi. Dijaki so tam hoče-noče vključeni v gotovi sistematični način dela, vse gre za gotovimi in od višje oblasti determiniranimi cilji, vse se obdeluje z znanem nemško točnostjo, in dijak, ako sledi redno kurzu na univerzi ali politehniku, skoro nima časa, da bi se zasebno bavil še z individualnim izpolnjenjem svojega študija.

Nemški sistem ima tedaj nalogo, kvalificirati dijake v gotovi sistem njihovega dela, jih poglobiti v malenkosti že odkritih stvari in faktorih in ravno iz tega sistema se rekrutira oni svetovnoznani kader nemških industrij, skih inženirjev in sistematskih raziskovalcev.

Govorim tukaj o svoji specialni stroki, o tehniki.

A kaj v Franciji. Francoska šola kot taka ne zahteva mnogo, lahko se dobi tukaj diplomu z jako površnim znanjem, a zato je na razpolaganje cel bolni svet romanskega genija, ki že po svoji naravi daje nove ideje bolj iniciativno, spontano, in človek, ki v njem zna in hoče iskati, dobi v njem toliko, da popolnoma doseže znanje v nemškiholah izučene ali ga celo nadkrijuje.

Druga karakteristika francoske pedagogike je njena grozovita stagnacija, rekel bi, despotizem. Profesor zahteva od študenta takorekoč samo ono, kar je učil on, kakor pa dijak podzema kako majhno ali veliko varijacijo, ga ali preine ali pa mu to računski kot napako.

Kritični duh si lahko takoj napravi svoje mnenje in svoj sistem učenja ter ima za to vse mogoče na razpolago, ali treba mu je vedno delovati kljub solskemu sistemu, kljub okostenelim dogmam starih priznanih glav, ako se hoče res individualizirati in ne postati podoben papigi, ki pravi samo ono in priznava samo ono kot znamenito, kar je slišal od tega ali onega profesorja.

Za kritični duh je pa treba že podlage v znanju. Treba je, da je individualizacija že končana ali vsaj do gotove mere udomačena v človeku, ko se najde na zgodovinskih pariških tleh, in za to je zopet treba, da se dotičnik čuti že udomačenega na tleh svoje stroke.

Poglejmo še posledice tega francoskega in deloma tudi italijanskega sistema.

Francoski narod proizvaja procentuelno skoro največ učenjakov na svetu. Mnogo je med njim nadarjenih — vsaj je nadarjenih med vsakim narodom mnogo, odvisno je le, ako ti nadarjeni najdejo pogoje za njih razvoj — in pogoji so tukaj, lahko se razvi-

jajo, da si dobe s pomočjo študija samo svoj kruh, ali ustvarjajo ti tudi kader onih silnih sistematičnih delavcev na polju vede kakor recimo nemški inženirji ali profesorji? Ne! Večina ostane pod sredino, samo mala manjšina se dviguje kot zvezde francoskega ter navadno tudi evropskega obzorja.

Vidimo tedaj razliko obeh sistemov šolanja, vode eden do izobrazbe, katere je potrebna, da se stori iz industrije — razven tega da se jo sistemizira — tudi nekaj pripomoček vedi, ki gre korak s korakom ž njo in ki je sposobna ne samo jemati, ampak tudi kaj dati, a na drugi strani način čimvečjega tvorjenja genijev in talentov vede kot dobra stran, a poprečnih ali podprečnih inženirjev in uradnikov kot slabo stran drugega sistema.

Stavilo bi se meni še vprašanje: Kdo lahko v Franciji najbolj pridobiva, ako je tukaj šola? Odgovor: Človek, ki si je že kolikor toliko napravil podlago svojega sistema, ki je domač v svoji stroki in katerega ta stroka zanima, ker ima tukaj veliko več prilike za individualno šolanje in izpolnjenje.

Taki ljudje se pa navadno najdejo samo med dijaki, kateri so že nekaj časa na univerzi, tedaj bo eden prvih nasvetov dijakom, tehnikom, ki ne vedo, kam bi se odločili:

„Ako nimate še podlage za svojo vedo v sebi, pojdite raje na nemške šole, kjer si to podlago in ta individualni sistem kolikor toliko pridobite, ako jo pa imate in bi se radi izpolnili v svojem cilju, pridite v Francijo — ako vam to ekonomske razmere dopuščajo, — ker je tukaj najbolj ugoden teren za „Soeriti des Savants“.

Začetnike tedaj pod trdi, a splošni nemški sistem na široki podlagi, a ljudi, ki imajo že svoj pojem v svojem nauku, pod svobodno sonce francoske republike!

Kako se nagovarja predsednik česlo-slovaške republike?

Ministrski svet česlo-slovaške republike je v sporazumu s predsednikov pisarno določil v svoji seji z dne 23. marca, kako se naj nagovarja predsednik česlo-slovaške republike. Te določbe se glase: 1. Splošni nagovor, ki se ga naj rabi tudi v dopisih, se glasi: „Gospod prezident“.

2. Adresa za pisma in dopise bodi: „Gospod prezident česlo-slovaške republike T. S. Masaryk“.

3. Pri slavnostnih prireditvah, kadar nagovarja predsednika bodisi predsednik parlamenta kot predstavitelj vsega naroda ali ministrski predsednik v imenu vlade, je treba nagovarjati predsednika tako: „Naš gospod prezident!“

Te določbe ne veljajo za mednarodne in diplomatske stike, pri čemur je navada, da se nagovarja prezidenta republike z naslovi, ki v državi niso običajni.

Res je žalostno, da večina nas ni pripravljena slediti nasvetom, katere dajemo drugim.

Novice iz Jugoslavije.

Pomilostitve v jugoslovanski vojski.

Dne 5. aprila, prvi dan demobilizacije naše vojske je regent Aleksander pomilostil veliko število častnikov, podčastnikov, kaplarov in redovov in neukazanih vojaških oseb celokupne vojske, ki so bili ali sódno obsojeni, ali disciplinarno kaznovani v času vojne. Prvi ukaz: Oproščene so vsa izročene pozabljenju vse krivice samovoljnega odstranjenja in bega, ki so jih izvršili podčastniki, kaplari in redovi in neukazne vojne osebe celokupne vojske čase od 12. julija 1914 do danes.

Drugi ukaz: Oproščena in pozabljenju izročena so vsa sodna ne-rešena dejanja proti vojnemu kazenskemu zakonu, ki so jih izvršili častniki, vojaški uradniki itd., izvzemši dejanja, storjena vsled čestitosti, dejanja neodznanja na mobilizacijski poziv, bega z bojnega polja in samopoškodbe, kakor tudi dela proti prvemu odstavku paragrafa 62. istega zakona, t. j. oni, ki so se predali sovražniku in prešli iz tujo državo.

Tretji ukaz: Oproste se in izroče pozabljenju vse krivice protinaredbam e vojni disciplini, ki so jih storili častniki, vojaški duhovni, vojaški uradniki, podčastniki, kaplari in redovi celokupne vojske v času od 12. julija 1914 do danes in da se oproste in izroče pozabljenju vse krivice proti zakonu o ženidbi častnikov, podčastnikov itd., ter da se oproste vse izvršene disciplinarne kazni par. 26. o vojni disciplini.

Četrty ukaz: Oproščene so dalje tudi druge kazni, v katere je bilo obsojenih 140 aktivnih in rezervnih častnikov.

Izvoz kronsko-dinarskih novčanic prepovedan.

Na podlagi sklepa ministrskega sveta je odredil finančni minister, da se prepove izvoz kronsko-dinarskih novčanic Narodne banke kraljevstva SHS iz naše države. Kdor bo poizkušal izvoziti te novčance preko naših državnih mej, bo kaznovan kot tihotapec na podlagi člena 100. fin. zakona za 1919—20. in se mu bodo novčance zaplenila v korist državne blagajne. Vsem carinarimam je naročeno, naj najstrožje izvajajo to naredbo.

Načrt ustave.

Dela komisije za načrt ustave kraljevstva SHS so že v toliko napredovala, da bosta načrt dobila ministrski predsednik in minister za konstituanto takoj po velikonočnih praznikih, ako ne prej.

Načrt ustave.

Dela komisije za načrt ustave kraljevstva SHS so že v toliko napredovala, da bosta načrt dobila ministrski predsednik in minister za konstituanto takoj po velikonočnih praznikih, ako ne prej.

Načrt ustave.

Dela komisije za načrt ustave kraljevstva SHS so že v toliko napredovala, da bosta načrt dobila ministrski predsednik in minister za konstituanto takoj po velikonočnih praznikih, ako ne prej.

Načrt ustave.

Dela komisije za načrt ustave kraljevstva SHS so že v toliko napredovala, da bosta načrt dobila ministrski predsednik in minister za konstituanto takoj po velikonočnih praznikih, ako ne prej.

Načrt ustave.

Janičarji.

Vipava, 8. aprila 1920.

Italijani so pričeli sedaj z novotaktiko, da naskočijo naše narodne postojanke v zasedenem ozemlju. Videli so, da je njihovo stališče nasproti slovenskim narodnim silam nevzdržno, zato so hoteli pridobiti vsaj dvomislive elemente s korupcijo.

Razglasili so prebivalstvu, da nabirajo prostovoljce za vstop h karabinerjem. Obljubili so zato jako blesteče nagrade in sicer v enem kraju več, v drugem manj, kakor jim je bolj kazalo. Naše ljudstvo ni šlo na njihove limanice, hvala Bogu, dobili so samo nekaj barab, katerih so sami lahko žalosni.

Toda to njim samim ne moremo toliko šteti v zlo, ako že vporabljajo vsa sredstva, ki služijo italijanskemu imperializmu.

To pa jim moramo šteti v zlo, da so hoteli izrabiti cerkveno avtoriteto v svrhu njihove agitacije. V nekaterih krajih so udri karabinjerji pozno v noči v župnišča ter zahtevali od duhovnikov, da morajo s propovednic vabiti ljudstvo na to izdajalstvo naroda.

Glasi slovensko-hrvatske duhovščine iz zasedenega ozemlja: Zbornik svečnikov sv. Pavla — piše tozadevno v svoji aprilovi številki:

„Politični komisarijati župne urade prezirajo — a obiskujejo nas orožniki z različnimi zahtevami, in še čisto v neprimerni obliki. Orožnika pošljejo ven, ako ne pride na urad v primerni uri. Ne v zameri na znanje zahteve, ki mi je ne predloži v pravi obliki in ob primernem času. Dalje odklanjamo vsa oznanila, ki niso v cerkvenih in dušno-pastirskih zadevah. Ali hočemo nazaj v jozefinske čase Avstrije, ko so bili duhovniki hlapci?“

Toda pri tem smo doživeli dogodek, ki nas spominja na stare janičarje. V Sv. Križu na Vipavskem imajo župana, ki fungira kot tamonjni občinski gerent, nadčelnika Petra Medvedčka. To moč je bil svoj čas kandidat goriske liberalne stranke pri deželnozbor-skih volitvah. Bil je ves čas okurpacije pravi služabnik italijanske oblasti, interesi našega naroda in našega ljudstva so mu bili deveta briga.

Toda najhujše je prišlo zadnje dni. Njegov mladoletni (osemnajletni) sin Ladko je stopil z očetovim dovoljenjem v karabinersko službo. Bil je že nad mesec dni v Rimu in sedaj se je vrnil domov — baje na dopust. Doma opravlja — gotovo z vednostjo

svrhu pregleda in predhodnje ugotovitve besedila, predno se predloži na vpogled prestolonasledniku Aleksandru in ministrskemu svetu za določitev nadaljnjega postopanja v tem važnem vprašanju. Poleg tega načrta izdeluje komisija za ustavo tudi načrt poslov-nika za konstituanto, nadalje načrt zakona o oblastvenih samoupravah, načrt zakona, o državnem svetu in načrt zakona o glavni kontroli.

Potrebujemo nalagalicev premoga.

Največja majna v Upshur County, dobre življenske razmere, nizka najemnina, dobra ventilacija. Najboljši strop v deželi. Prostor je visok približno šest čevljev. Mi plačamo primerno več kot plačajo drugod. Mi nočemo Amerikancev. Če ste tujec in dober delavec, lahko na tem prostoru zaslužite lep denar. Delo je vsak dan, kar je dovolj. Vse naše tovarne za koks in velikih skladišč je naša majna v polnem obratovanju. Katoliški duhovnik služi v nedeljo mašo. Majna leži ob Ccal and Coke železnici. Vprašajte pri:

C. T. GRIMU, Gen. Supt., Buckhannon River Coal Company, Adrian, W. Va.

HITRA POMOČ

Oslabljenost, vnetje preteškega dela, izčrpanost, okreljati sklepi in mišice, slaboten hrbet, pretegnjenost iz izpaženja, temu ja lahko hitro odpravi s takojšnjo uporabo

PAIN-EXPELLERJA

Drusina, ki so enkrat spoznale njegovo zdravilno moč, ne bodo več brez njega. Samo en Pain-Expeller je in v vsi varstvo je opremljen z nako tvornikovo znamko

SIDROM

Če nima zavojček ta tvornikova znamka, ni pristen in ga zavrnite. 85 n 70 centov v vsaki lekarni ali pa pri

F. AD. RICHTER & CO., 326-320 Broadway, New York

svojega očeta, ker stannje v njegovi hiši, delo denuncijana in provokaterja. Ljudje niso armipred njim. Na velikonočni ponedeljek je izšel pri nek zabavi na Cesti-Sv. Križ — naše fante. Od nekega našega fanta je zahteval, da mora odstraniti našo slovensko trobojnico. In ljudje trdijo z vso gotovostjo, da je on denunciral tri naše ljudi iz St. Vida na Vipavskem (med temi tudi nadučitelja), češ, da so s petjem narodnih pesmi ščevali proti Lahom. Italijani so jih uklenili in odpeljali v zapore.

To je zločin na narodu. Sin stebra bivše narodno-napredne stranke v službi denuncijantov po peklicu. Oče sam v službi in vedno na uslugo Italijanom.

Ali misli civilni komisarijat res tako poniževati avtonomijo naših občin, da postavlja za gerente može, ki so neposredno in posredno v službi orožništva in policije.

Velika železniška tatvina. Na severnem kolektorju na Dunaju so ukradli doslej neznanu tatovo iz nekega tovornega vlaka raznega blaga v vrednosti nad milijon krun. Sedaj se je posrečilo policiji zaslediti del ukradenih stvari v raznih dunajskih trgovinah. Trgovci tatov, od katerih so blago kupili, ne poznajo.

Nekateri ljudje se boj boje balilov kot pa se boje steklega psa.

Kje sta brata MATEVŽ in JOŽE GANTAR? Doma sta iz Sela pri Zireh. Njuna mati bi rada zvedela, če sta živa ali mrtva, ker že več let ni nič slišala od njiju. Se prosí rojake po Ameriki, da ju opomnijo na ta oglas, če pa sama čitata, naj se zgledata svoji mamici, ker ona je v revščini, ali pa bratu Lovrenču Gantar. Selo pri Zireh, Slovenija.

(8-10-5)

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK
638 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je naj starejši slovenski zdravnik. Specijalist v Pittsburghu ki ima 28-letno prakso v zdravstvu vseh možnih bolezni.

Zastrupljenje kravitom 50%, ki ga je izumel dr. prof. Erlich. Če imate mežolce ali mehurčke po telesu v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, pridite in izčistite vseh vaših možnih bolezni.

Vse možne bolezni zdravim po o-krajšani metodi. Kakor hitro opazite da vam preneha zdravje, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam za bom zopet povrnil.

Hydrosele ali vodno kilo zdravim v 25. urah in sicer brez operacije. Bolezni mehurja, ki povzročajo boleline v križu in hrbtu in včasih tudi pri puščanju vode, zdravim s gotovostjo.

Revmatizem, trzanje, bolečine o tekle, artritide, skrofole in druge kronne bolezni, ki nastanejo vled nečiste krvi, zdravim v kratkem času ni potrebno ležati.

Trudne ure: vsak dan od 8. ure zjutraj do 8. zvečer; v petkih od 8. zjutraj do 5. popoldne; ob nedeljah od zjutraj do 2. popoldne.

